Ad evitandam repugnantiam eſt facienda interpretatio, etiam cum impropriatione verborum, *deciſ.* 17. *lib.* 5. *num.* 11.
In dubio ſumenda eſt ea interpretatio, quæ magis congruat veriſimili, ac prudenti modo agendi, licèt verba deberent impropriari, *deciſ.* 4. *lib.* 7. *num.* 14.
Interpretatio à natura actus aliena admitti non debet, *deciſ.* 31. *lib.* 7. *num.* 7.

INTIMATIO.

Præſentia Procuratoris ſupplet defectum intimationis, *deciſ.* 30. *lib.* 7. *num.* 23.

INVENTARIUM.

Inventarium tutelare, ac etiam quævis alia ſolemnis deſcriptio ſufficit ad evertendam præſumptionem conſumptionis detractionum, *deciſ.* 27. *lib.* 5. *num.* 13. & *deciſ.* 28. *num.* 6. *lib. eodem.*
Omiſſio deſcriptionis mobilium facta per tutorem in inventario pupillo non præjudicat, *deciſ.* 28. *lib.* 5. *num.* 7.
Inventarium tutelare ſufficit minori ad hoc, ut non teneatur de proprio ob aditionem factam tempore minoris ætatis abſque beneficio legis, *deciſ.* 19. *lib.* 9. *num.* 18. & *deciſ.* 91. *lib.* 10. *num.* 10.
Inventariom quoad citatъs redargui non poteſt de aliquo vitio, *dec.* 20. *lib.* 9. *n.* 9.
Inventarium quoad citatos habet præſumptionem pro ſe, licèt mobilia non fuerint diſtinctè deſcripta, *deciſ.* 20. *lib.* 9. *num.* 10. & 11.
In inventario hæreditario non requiritur, quòd apponatur valor mobilium, *deciſ.* 20. *lib.* 9. *num.* 12.
Tenuis valor mobilium in inventario expreſſus non arguit dolum, etiam in hæreditate viri patritii ad pauperis fortunæ ſtatum redacti, *deciſ.* 20. *lib.* 9. *num.* 13. & *deciſ.* 21. *nu.* 16. *lib. eodem.*
De ſolemnitatibus requiſitis in confectione inventarii remiſſivè, *deciſ.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *num.* 1.
Inventarium factum per relationem ad aliquam præcedentem deſcriptionem ſine viſione & exhibitione bonorum, quòd ſit nullum, *deciſ.* 20. *lib.* 2. *num.* 2.
Contraria opinio eſt verior, maximè in curia, ubi ita ſervatur de ſtylo, *deciſ.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *nu.* 6. & 17.
Exhibitio notulæ bonorum in confectione inventarii, quatenùs requireretur, eſſet præſumenda, quando intervenit præſentia, & decretum judicis, qui aſſerat præceſſiſſe viſis videndis, & cauſa cognita, *deciſ.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *num.* 3. & 4.
Stylus non citandi creditores in confectione inventarii eſt attendendus, *deciſ.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *num.* 12. & *deciſ.* 23. *num.* 2. *lib. eodem.*
Citatio ad inchoandum, & faciendum inventarium importat principium, & perfectionem, *deciſ.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *numero* 19.
Omiſſionis ſuſpicio in inventario ceſſat ex nota paupertate defuncti, *deciſ.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *num.* 20.
Item ceſſat ex legalitate, & probitate hæredis, *deciſ.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *num.* 21 & *deciſ.* 21. *num.* 3. *lib. eodem.*
Et ſi aliquid deficiat, cenſetur ſubtractum à famulis, *deciſ.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *num.* 22.
Si omiſſio, & defectuoſitas non fuit oppoſita à creditoribus, qui aderant de tempore habili, & proximo, ſignum evidens, quòd opponi non poterat, *deciſ.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *num.* 23. & *deciſ.* 21. *num.* 4. *lib. eodem.*
Inventarium probat negativam aliorum bonorum, donec concludenter probetur contrarium, *deciſ.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *num.* 24.
Non omnis omiſſio vitiat inventarium, *deciſ.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *num.* 25.
Præſertim ſtante clauſula *addendi*, & *minuendi*, *dec.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *nu.* 26. & *dec.* 21. *n.* 10. *lib. eodem*, ubi quòd hoc caſu poteſt ſemper addi.
Inventarium tunc non probat negavitam bonorum, quando vel per confeſſionem hæredis, vel per alias concludentes juſtificationes convincitur exiſtentia aliorum bonorum non deſcriptorum, *dec.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *n.* 28. & *deciſ.* 21. *num.* 20. *lib eodem.*
In hæreditate decocti non præſumitur exiſtentia apocharum literarum cambii, ſeu aliorum creditorum, quæ patrimonium impinguent, *dec.* 20. *la* 2. *lib.* 9. *nu.* 29. & 30.
Creditores certi in confectione inventarii debent citari, *dec.* 21. *lib.* 9. *n.* 1.
Inventarium non irritatur ex quacumque ſolemnitatis omiſſione, ſed tantùm ex ea, quæ poteſt eſſe ſuſpecta fraudis, & doli, *dec.* 21. *lib.* 9. *nu.* 2.
Licèt fuerit omiſſa citatio alicujus creditoris parvæ ſummæ, non officit, quando alii majoris ſummæ fuerunt vocati, *dec.* 21. *lib.* 9. *n.* 4. & 7.
Creditor incertus, & dubius comprehenditur ſub generali citatione per proclama, *dec.* 21. *lib.* 9. *n.* 5.
Vir creditor mulieris nequit opponere de defectu citationis in confectione inventarii, cum in hiſce perſonis ſcientia præſumatur, quæ ſupplet citationis defectum, *deciſ.* 21. *lib.* 9. *num.* 6.
Poſſunt licitè omitti ea bona, quæ ſunt pignorata, & quæ abſorbentur à credito illius, qui ea retinet in pignus, *dec.* 21. *lib.* 9. *n.* 8. & 9.
Omiſſio alicujus rei non cauſat nullitatem, ſi antequam inventarium oppignoraretur, fuit de re omiſſa redditta ratio, *dec.* 21. *lib.* 9. *n.* 12.
Ubi ceſſat dolus, hæres non privatur ex omiſſione beneficio inventarii, *dec.* 21. *lib.* 9. *nu.* 12.
Etiamſi omiſſio ſit doloſa, non vitiatur inventarium, ſed tantùm hæres tenetur ad duplum, *dec.* 21. *lib.* 9. *num.* 13. & *ſeqq.*
Inventarium deſtitutum ſolemnitatibus juris communis non ſuffragatur, *dec.* 23. *lib.* 9. *nu.* 1.
Si tamen ex ſtylo loci juris ſolemnitates non exiguntur, ſufficit, ut adhibeantur ille, quas ſtylus exoptat, *dec.* 23. *lib.* 9. *nu.* 2.
Stylus autem hujuſmodi non deſtruitur ex aliquibus inventariis factis præter eum, nec eſt neceſſe, ut ſit canonizatus in contradictorio judicio, *dec.* 23. *lib.* 9. *n.* 4. & 5.
Inventarium factum coram judice laico citato creditore, qui ſit perſona Eccleſiaſtica, etiam reſpectu iſtius valet, ſi in citatione adſit clauſula, *ſi ſua putaverit intereſſe*, quæ facit reum voluntarium, *dec.* 23. *lib.* 9. *n.* 6. & 7.
Quoties inventarium non redarguitur de Dolo, ſed ſimpliciter de ſolemnitatum defectu, facilius hæres excuſatur, & mitiùs proceditur, *dec.* 23. *lib.* 9. *n.* 8.
Inventarium ad ſui validitatem exigit fidelem deſcriptionem omnium mobilium, & ſtabilium, *dec.* 24. *lib.* 9. *n.* 4.
Inventarium quod nihil aliud continet, niſi copiam partitarum cataſtri, quæ non percutit tempus mortis defuncti, non ſubſtinetur, nec probat negavitam aliorum bonorum, *dec.* 24. *lib.* 9. *n.* 5.
Hæres gravatus non tenetur conficere inventarium, niſi urgente fideicommiſſario, *dec.* 32. *lib.* 9. *nu.* 7.
Et ſi fideicommiſſarius velit ex ſe illud conficere, debet gravatum interpellare, aliàs non attenditur, *dec.* 32. *lib.* 9. *n.* 7. & 8. & *dec.* 33. *nu.* 1. *lib. eodem.*
Quod inventarium non poſſit fieri in uno loco de rebus exiſtentibus in alio, quia eſt neceſſaria præſentia, & inſpectio rerum, *dec.* 32. *lib.* 9. *num.* 8. & *deciſ.* 33. *num.* 4. *lib. eodem.*
Uſnfructuarius, & gravatus tenentur conficere inventarium, non autem ſubſtitutus, *deciſ.* 41. *lib.* 9. *num.* 3. ubi maximè de tempore quo ſubſtitutus bona non poſſedit.
Inventarii defectus opponi non poteſt ab eo, qui eſt hæres illius, ad quem onus faciendi inventarium ſpectabat, *dec.* 41. *lib.* 9. *n.* 4. & *dec.* 47. *n.* 5. *lib. eodem.*
Inventarii omiſſio non poteſt dici doloſa, & fraudulenta, quoties ex inſtrumento conſtat de toto eo quod ad manus hæredis pervenit, *dec.* 41. *lib.* 9. *n.* 4.
Generica deſcriptio ſcripaurarum non efficit, ut inventarium dicatur defectuoſum, *dec.* 45. *lib.* 9. *n.* 9
Virtus probandi negativam exiſtentiæ aliorum bonorum tribuitur ſolùm inventario legitimè confecto, ideòque non admittuntur informes deſcriptiones, *deciſ.* 46. *lib.* 9. *num.* 16.
Idem eſt inventarium non conficere, ac illud minùs legitimè conficere, *dec.* 37. *lib.* 10. *n.* 4.
In inventario exigitur expreſſio qualitatis quantitatis, ponderis, & menſuræ, *dec.* 37. *lib.* 10. *n.* 4.
Deſcriptio bonorum facta in teſtamento à teſtatore, inventarium tutelare, & diſtincta deſcriptio pecuniarum, removent ſuſpicionem ſubtractionis, & ſupplent inventarium hæreditarium, *dec.* 90. *lib.* 10. *num.* 15. & *dec.* 91. *n.* 9. & 10. *li. eodem.*
Qui produxit inventarium, eoque uſus fuit, nequit poſteà illud impugnare, *deciſ.* 91. *num.* 13. *lib.* 10. & *dec.* 92. *n.* 19. *lib. eodem.*
Deſcriptio aliquorum bonorum facta in inventario non præjudicat, quando delegitur erronea, *dec.* 68. *l.* 10. *n.* 14.
Maximè ſi in inventario adſint clauſulæ ſalutares, & præſervativæ, *dec.* 68. *l.* 10. *n.* 15.
Fideicommiſſarius particularis nequit cogere hæredem ad conficiendum inventarium, ſicuti poteſt fideicommiſſarius univerſalis, *dec.* 90. *lib.* 10. *nu.* 13. & *dec.* 91. *n.* 32. & *deciſ.* 92. *n.* 6. *lib. eodem.*

Quando tam fideicommiſſarius, quàm hæres, omiſerunt inventarium, tunc communis culpa mutua compenſatione tollitur, & melior eſt conditio poſſidentis, *deciſ.* 90. *lib.* 10. *nu.* 13. & *deciſ.* 91. *num.* 32. & *deciſ.* 92. *nu.* 6. *lib. eodem.*
Omiſſio paucorum mobilium exiſtentium in domo ruſtica, ad quam non ſine incommodo, & diſpendio poterat tranſmitti notarius, non vitiat inventarium, *deciſ.* 91. *libro* 10. *num.* 15.

INVERISIMILITUDO.

Inveriſimilia, quæ ſunt, maximè proſunt ad certum judicium eformandum, *deciſ.* 15. *lib.* 9. *num.* 17.

INVESTIMENTUM.

Inveſtimentum cenſetur factum in executionem præcedentis obligationis, & ſic domino non adminiſtratori acquiritur, *deciſ.* 38. *lib.* 6. *nu.* 28.
Inveſtimentum dicitur eſſe in obligatione, quando judex mandavit, ut pecuniæ inveſtirentur ſub nomine ejuſdem creditoris, ideòque ad eum ſpectant fructus medio tempore percepti, *deciſ.* 4. *lib.* 8. *num.* 10.
Jura fideicommiſſi dicuntur tranſlata ſuper inveſtimento pretii rei fideicommiſſariæ cum Principis licentia alienatæ, *deciſ.* 99. *lib.* 10. *num.* 2.

JOCALIA.

Jocalia præſumuntur extare penes uxorem, *deciſ.* 14. *lib.* 6. *nu.* 26.

JUDEX.

Judex cui plures commiſſæ fuerunt controverſiæ, poteſt modò unam, modò alteram terminare, *deciſ.* 5. *lib.* 1. *numero* 10.
Limita, ſi omnes controverſiç ſint ſimul unitæ, & dependentes, itaut una alteri pariat exceptionem rei judicatæ, ibidem, *num.* 11.
Maximè, ſi in commiſſione petitùm fuit, ut judex omnes, & ſingulas cauſas nominatim expreſſas decideret, ibidem *num.* 12.
Judex excedendo, ſeu non ſervando fines ſuæ commiſſionis nulliter, & abſque juriſdictione procedit, *deciſ.* 5. *lib.* 1. *num.* 14.
Recurſus ad Judices laicos, & ad regios miniſtros, non eſt damnatus, quando fit in executionem ſententiæ Rotalis, *deciſ.* 1. *lib.* 3. *num.* 10.
Cauſa tam poſſeſſionis, quàm principalis quæſtionis, apud eumdem judicem cognoſci debet, *deciſ.* 5. *lib.* 3. *num.* 6.
Judex delegatus ante exercitium debet ſuam facultatem in actis exhibere, & parti intimare, *deciſ.* 8. *lib.* 3. *numero* 8.
Judex procedens de voto Rotæ, iſtius votum omninò ſequi tenetur, nec poteſt excedere, *deciſ.* 30. *lib.* 4. *num.* 1.
Judex non præſumitur, quòd aliter eſſet judicaturus, quàm ſecundum tramites juris, *deciſ.* 23. *lib.* 7. *num.* 14.
Judex in decreto cenſetur ſe voluiſſe uniformare cum diſpoſitione juris, *deciſ.* 31. *lib.* 7. *num.* 2.
Judex generalitatem propriæ ſententiæ poteſt ex poſt declarare, *deciſ.* 31. *lib.* 7. *num* 18. & *deciſ.* 32. *n.* 7. *lib. eodem.*
Judex non præſumitur, quòd voluerit procedere abſque probationibus, *deciſ.* 31. *lib.* 7. *num.* 22.
Judex interponendo decretum cenſetur adhibuiſſe eam diligentiam, & cognitionem, ad quam tenebatur, *deciſ.* 43. *lib.* 7. *num.* 5.
Ex tali decreto actus redditur immunis ab omni ſuſpicione fraudis, *deciſ.* 43. *lib.* 7. *num.* 6.
Coram judice laico poteſt Eccleſiaſticus citari cum clauſula *ſi ſua putaverit intereſſe*, quia hæc efficit rerum voluntarium, *deciſ.* 23. *lib.* 9. *num.* 6. & 7.
Judicis licentia nulliter obtenta excuſat à pœna, non à nullitate, *deciſ.* 33. *lib.* 9. *num.* 2.
Judex prætermittere non poteſt indaginem eorum, quæ juris ſunt, & ſi prætermittat, injuſtè procedit, *deciſ.* 44. *lib.* 9. *num.* 8. & 9.
Judex ad quem vigore clauſulæ *quam*, & *quas* poteſt procedere, prout in prima etiam contraria ſententia non revocata, *deciſ.* 11. *lib.* 11. *num.* 9.
Recurſus ad judices laico non obeſt, quando fuit habitus à Procuratore carenti mandato ſpeciali, *deciſ.* 20. *libro* 14. *num.* 13.
Maximè ſi principalis ſtatim habita notitia recurſui renuntiavit, *deciſ.* 20. *lib.* 14. *num.* 14.
Conſtitutio Innocentii XII. ſuper ſportulis Tribunalium, & judicum urbis, habetur *lib.* 15. *conſtit.* 4. *fol.* 392.

JUDICIUM PETITORIUM, SEU POSSESSORIUM.

Quando partes collitigantes ſuſpendunt petitorium, & petunt decerni ſuper poſſeſſorio, non poteſt judex abſque vitio nullitatis de petitorio judicare, *deciſ.* 75. *lib.* 10. *num.* 2.
Licet judicium ſit merè poſſeſſorium, & judex à quo ſuper eo pronunciaverit, tamen in Tribunalibus urbis per appellationem devolvitur ad judicem ad quem etiam cognitio petitorii, *deciſ.* 75. *lib.* 10. *num.* 3. & 4.
Quamquam ſuſpenſio petitorii in terminis juris operetur, ut quilibet detentor ſit manutenendus; tamen id non procedit, ubi adeſt lex ſpecialis decernens poſſeſſionis continuationem habenti certas qualitates, *deciſ.* 107. *lib.* 10. *n.* 7.

JUDICIUM PRÆVENTIVUM.

Pro declaratione, quòd non competat ſuper fideicommiſſo detractio trebellianicæ, poteſt fideicommiſſarius præventivè, & antequam veniat caſus reſtitutionis, agere, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *num.* 2. *cum ſeqq.* & *deciſ.* 57. *num.* 2. & *deciſ.* 58. *à num.* 2. *lib. eodem.*
Quando fideicommiſſum non pendet à conditione incerta, & eventuali, ſed eſt certò extiturum, tunc poteſt fideicommiſſarius præventivè agere, ad hoc ut declaretur poſt mortem hæredis fideicommiſſum ad ſe ſpectare, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *num.* 5. & 6. & *deciſ.* 55. *num.* 2. & *deciſ.* 57. *num.* 3. *lib. eodem.*
Pro defenſione, & conſervatione bonorum fideicommiſſi poteſt quilibet etiam ſub conditione, & futuro caſu vocatus agere, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *num.* 7.
Quando judicium præventivum non lædit reum, & valdè conſulit actori, tunc æquitas ſuadet, ut admittatur, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *num.* 8. & *deciſ.* 55. *num.* 3. *lib. eodem.*
Nec dicitur reus lædi ex ipſa lite, quæ eſt conſecutiva diſpoſitioni juris, maximè quando ſive nunc, ſive tunc lis eſt inevitabilis, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *num.* 9. & 10. & *deciſ.* 55. *num.* 3. *ib. eodem.*
Licèt ſuper jure de futuro judicium fundari non valeat, tamen ſi tale jus ſit jam de præſenti radicatum, & ſolùm in futurum protrahatur executio, atque ex tali jure poſſet de præſenti fieri alienatio, tunc ad evitadum præjudicium, poteſt tale jus præventivè in judicium deduci, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *num.* 11. & *ſeqq.* & *deciſ.* 55. *num.* 7. & 8. & *deciſ.* 57. *à num.* 4. *lib. eodem.*
Quoties fideicommiſſum eſt & ſemper, & in omni caſu reſtituendum, tunc nullo modo poteſt ejus præventivum judicium reddi eluſorium, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *num.* 14.
Quando conditio, & eventus pendet à mera voluntate, tunc non atteditur ab effectum dicendi, quòd judicium poſſit reddi eluſorium, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *num.* 16. & *deciſ.* 58. *num.* 3. *lib. eodem.*
Quando agitur de conditione non ſuſpenſiva, ſed reſolutiva emolumenti jam quæſiti, & interim ſuper tali emolumento poteſt evenire damnum fideicommiſſario, poteſt iſte ſibi præcavere præventivè agendo, quia præſens ſtatus debet attendi non curato de iis, quæ accidentaliter evenire poſſent ad reddendum judicium eluſorium, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *num.* 17. & 18. & *deciſ.* 55. *num.* 9. & *deciſ.* 57. *num.* 8. & *deciſ.* 58. *num.* 11. & 12. & *deciſ.* 59. *num.* 2. *lib. eodem.*
Quomodo autem intelligi debeant, & procedant auctoritates, quæ in hac materia allegari poſſent in contrarium, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *num.* 19. & 20.
Quando ex parte gravati concurrunt jactationes, tunc abſque dubio poteſt fideicommiſſarius præventivè agere pro declaratione juris, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *num.* 21. & *deciſ.* 55. *num.* 4. & *deciſ.* 58. *num.* 14. *lib. eodem.*
Idque multò magis procedit, ſi concurrant alienationes, *dec.* 54. *lib.* 9. *num.* 22.
Quoties hæres exhibet cautionem, non eſt locus judicio præventivo, *deciſ.* 58. *lib.* 9. *num.* 5.
Hoc tamen non procedit reſpectu trebellianicæ, *deciſ.* 58 *lib.* 9. *num.* 10.
Jactationum formalis probatio non eſt neceſſaria, ubi fuit cumulatum remedium tam legis diffamari, quàm legis ſi contendat, *deciſ.* 58. *lib.* 9. *num.* 15. & 16.

JURA.

Jurium præſervatio facta in paritione nequit obeſſe quoad expreſſa, *deciſ.* 2. *lib.* 3. *num.* 4.

Præſervatio jurium intelligitur quod alia, quàm quoad ea quæ veniunt ex natura actus præjudicialis, *deciſ. 5. lib. 1. num 7.*
Vide Præſervatio.
Jus quod quis non habet, in alium transferre non poteſt, *dec. 20. lib. 4. num. 6.*
Jura regulariter veniunt ſub appellatione bonorum, *deciſ. 66. lib. 9. num. 4.*
Limita, quando de juribus ſeparatim fuit facta mentio, *dec. 66. lib. 9. num. 5.*

JURAMENTUM.

Juramentum nihil operatur, quando fuerunt omiſsæ ſolemnitates requiſitæ à ſtatuto pro actus probatione, *deciſ. 14. lib. 6. num. 29.*
Juramentum ſuppletorium ſemper admittitur, quoties conſtat de credito, ſed dubitatur de ejus quantitate, *deciſ. 5. lib. 8. num. 3.*

JURISDICTIO.

In juriſdictonalibus ſufficit paritio verbalis, *deciſ. 1. lib. 3. nu. 3. & deciſ. 2. num. 2. lib. eadem.*
Licèt omnes Eccleſiæ exiſtentes in ſæculari Diœceſi, ſæculares, & non regulares præſumantur, tamen ſi cadat probabilis dubitatio, quòd aliquæ ſint regulares, executor judicati, in quo tribuitur juriſdictio favore Epiſcopi, non poteſt generaliter in omnibus Eccleſiis illud executioni demandare, ſed debet ad judicem remittere pro cognitione, quænam Eccleſiæ cadant ſub judicato; aliàs dicitur excedere, *deciſ. 3. lib. 3. num. 1. & 2. & deciſ. 5. num. 4. & 5. lib. eodem.*
Vicarius priorum particularium an habeat facultatem erigendi Tribunal, & in ſpecie de vicariis magni priori Caſtellæ, *deciſ. 3. lib. 3. num. 10. & 11.*
Vide Tribunal.
Quænam juriſdictio competat magno priori Caſtellæ, recenſetur, *deciſ. 5. lib. 3. num. 3.*
Epiſcopus habet juris aſſiſtentiam pro juriſdictione in omnibus, Eccleſiis intra Diœceſim exiſtentibus, *deciſ. 5. num. 4. lib. 3. & deciſ. 19. num. 5. & deciſ. 21. num. 16. lib. eodem.*
Cauſæ matrimoniales, & criminales non ſubſunt juriſdictioni prælatorum inferiorum etiam exemptorum, ſed debent ab Ordinario cognoſci, *deciſ. 7. lib. 3. num. 1. & deciſ. 20. num. 13. lib. eodem.*
Limita, ſi inferior exemptus babeat privilegium Apoſtolicum, *deciſ. 7. lib. 3. num. 2.*
Eccleſias Parochiales regularium poteſt Epiſcopus viſitare, & ſi minùs idoneos miniſtros ad curam animarum reperiat, poteſt eos amovere, ſi ſunt amovibiles; ſi autem titulares, ſuſpendere: ſed nequit œconomos ſæculares deputare, niſi priùs monitis ſuperioribus religionis, ut intra breve terminum alios deputent ab ipſo examinandos, *deciſ. 8. lib. 3. num. 10.*
Quamnam juriſdictionem habeant ſuperiores religionis Hieroſolymitanæ, tam in profeſſos, quàm etiam in alios addictos ſervitio. *Vide* in verbo Religio Hieroſolymitana.
Concilium, & conſtitutio Gregoriana non adimunt à ſuperioribus regularibus juriſdictionem ordinariam vigore ſuorum privilegiorum, *deciſ. 114. lib. 3. num. 12.*
Ex interdicta, & alteri ttibuta juriſdictione deſumitur perſonarum exemptio, *deciſ. 14. lib. 3. num. 13.*
Sacra religio Hieroſolymitana nequit impedire Epiſcopo, Vicario, aliiſque miniſtris, ne exerceant juriſdictionem ordinariam ſpiritualem in populum laicum utriuſque ſexus, Eccleſias, & perſonas omnes Eccleſiaſticas, ſæculares exiſtentes in Territorio Prioratuum, *deciſ. 15. lib. 3. num. 1. & deciſ. 16. num. 1. lib. eodem.*
Ad autem ſub tali ordinaria juriſdictione comprehendantur miniſtri familiares equitum, Priores, Coloni, Procuratores, factores, aliique non profeſſi carentes tribus requiſitis Concilii recenſentur utrinque opiniones, ſed articulus indeciſus relinquitur, *deciſ. 15. lib. 3. num. 2. & 3.*
Epiſcopo, ejuſque Vicario impediri non poteſt delegata juriſdictio in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, tam in Eccleſiis regularibus curatis, quàm in perſonis illam exercentibus, *deciſ. 15. lib. 3. nu. 4. & deciſ. 16. num. 2. lib. eodem.*
Nedum in viſitatione, verùm etiam extra, *deciſ. 15. lib. 3. num. 5. & deciſ. 16. num. 3. lib. eodem.*
Sed cum expreſſione in omnibus actibus, hoc fieri ex jure delegato, *deciſ. 15. lib. 3. num. 6.*
Non poteſt tamen Epiſcopus ob delegatam juriſdictionem excludere ſuperiorem regularem à cumulativa viſitatione earumdem Eccleſiarum, & Parochorum, *deciſ. 15. lib. 3. num. 7.*
Nec implicat Eccleſias, vel perſonas à pluribus ſuperioribus viſitari, ab Epiſcopo ſcilicet jure delegato, & à ſuperiore regulari jure ordinario, *deciſ. 15. lib. 3. num. 8.*
Prædicta tamen cumulativa non ita intelligenda eſt, ut unus puniendo alterum impediat, ſed de compatibili ſimultanea, quòd ſcilicet uterque, ſive priùs, ſive poſteà, ſua juriſdictione uti poſſit, *deciſ. 15. lib. 3. num. 9. & deciſ. 16. num. 9. & 10. & deciſ. 17. num. 3. & ſeqq. lib. eodem.*
Et ſi fortè ex dicta cumulativa juriſdictionum oriretur diſcrepantia decretorum utriuſque ſuperioris, prævalere debènt decreta Epiſcopi, *deciſ. 15. lib. 3. num. 10. & deciſ. 17. nu. 8. lib. eodem.*
Delegata juriſdictio prædicta competens Epiſcopo, tam in viſitatione, quàm extra, locum habet etiam quoad perſonas profeſſas, & habentes tria requiſita, *deciſ. 16. lib. 3. num. 4. & ſeqq.*
Cumulativa juriſdictio ea eſt, ut pluribus competat inſolidum, ſed totaliter, ut præferatur, qui præoccupavit, *deciſ. 17. lib. 3. num. 2.*
Epiſcopus ſuam delegatam juriſdictionem poteſt exercere liberè, & abſque ulla licentia, & approbatione Prælati inferioris, in Eccleſiis curatis regularibus, *deciſ. 17. lib. 3. num. 2. & 23.*
Cum in concernentibus curam animarum ſua juriſdictio delegata ſit major, & dignior ordinaria, *deciſ. 17. libro 3. numero 22.*
In dubio, an delictum concernat nec nè curam animarum, ſpectat ad Epiſcopum definire ſalva in caſu gravaminis appellatione ad Sedem Apoſtolicam, *deciſ. 17. num. 23. lib. 3.*
Omnia loca ab origine præſumuntur eſſe in aliqua Diœceſi, & in illa cujus finibus magis adjacent, & circumdatur, maximè quando alius Epiſcopus non eſt in caſu, *deciſ. 19. lib. 3. num. 1.*
Confirmatio Abbatum de jure antiquo competebat Epiſcopis, in quorum Territorio, & Diœceſi erant ſita monaſteria, *deciſ. 19. lib. 3. num. 2.*
Acceſſio regularium ad Synodum Diœceſanam indicat, quòd monaſterium eſt ſitum in Diœceſi, *deciſ. 19. libro 3. numero 3.*
Epiſcopus pro exercenda juriſdictione debet probare ſituationem, *deciſ. 19. lib. 3. num. 4.*
Ex ſola juris aſſiſtentia oriente à ſituatione in propria Diœceſi debetur Epiſcopo quoad juriſdictionem manutentio, *deciſ. 19. lib. 3. numero 6. & 7. & deciſ. 21. num. 16. lib. eodsm.*
Fortiùs ſi Epiſcopus doceat de actualis juriſdictionis poſſeſſione, *deciſ. 19. lib. 3. num. 8.*
Non eſt neceſsè, ut Epiſcopus probet actus juriſdictionis factos fuiſſe cum ſcientia, & patientia Prælati inferioris, ad acquirendam manutentionem *deciſ. 29. lib. 3. num. 9.*
In concurſu actuum juriſdictionalium hinc indè magis ſunt attendendi facti ab Epiſcopo ob ejus juris aſſiſtentiam *deciſ. 19. lib. 3. num. 10.*
De jure ſolus Epiſcopus habet Territorium in tota ſua Diœceſi, *deciſ. 20. lib. 3. num. 1.*
Prælati inferiores adverſus Epiſcopum nequeunt habere Territorium ſeparatum, niſi ex privilegio Apoſtolico, vel legitima præſcriptione, *deciſ. 20. lib. 3. num. 2.*
Et privilegium ad prædictum effectum debet eſſe clarum, aliàs non ſuffragatur, *deciſ. 20. lib. 3. num. 3.*
Poſſeſſor in exercitio juriſdictionis eſt manutenendus, & poſſeſſio anteceſſoris ſuffragat etiam ſucceſſori, *deciſ. 21. lib. 3. num. 1. & 2.*
Viſitationes, cum ſit actus ad ordinariam juriſdictionem ſpecificè pertinentes, ſatis probant juriſdictionis poſſeſſionem, *deciſ. 21. lib. 3. num. 3.*
Juriſdictio Epiſcopi probatur ex proceſſibus, ſententiis, præceptis, mandatis, atque edictis contra ſubditos, *deciſ. 21. lib. 3. num. 4.*
Poſſeſſio juriſdictionis juſtificatur ex obedientia præſtita, *deciſ. 21. lib. 3. num. 7.*
Actus, qui citra juriſdictionem, & ſuperioritatem fieri non poterant, eam neceſſariò convincunt, *deciſ. 21. lib. 3. num. 8.*
Juriſdictionem delegatam in aliquo loco acceptans, fatetur non habere ordinariam, *deciſ. 21. lib. 3. num. 9.*
Ex enuntiativis probatur, quòd aliquis locus ſit de tali Diœceſi & Epiſcopo ſubſit, *deciſ. 21. lib. 3. num. 10. & 19.*
Item ab exequutione brevium eidem Epiſcopo directa, & ſi quando aliis fuit injuncta ex ordine, quòd regiſtretur in Tribunali ejuſdem Epiſcopi, *deciſ. 21. libro 3. num. 11.*
Ad acquirendam poſſeſſionem juriſdictionis unicus actus ſufficit, *deciſ. 21. lib. 3. num. 12.*
Poſſeſſio continuata cum titulo expreſſæ Diœceſanæ referri

non

non poteſt ad juriſdictionem metropoliticam, *deciſ. 21. lib. 3. num. 15.*
Sola aſſiſtentia juris non ſufficit ad obtinendam manutentionem in exercitio juriſdictionis, quando alter eſt in poſſeſſione, *dec. 21. lib. 3. num. 17.*
Et maximè ſi agatur in judicio merè poſſeſſorio cum ſuſpenſione petitorii, *deciſ. 21. lib. 3. n. 18.*
Territorium Maſſanenſe pertinebat ad Eccleſiam Surrentinam, etiam quoad temporale dominium, ſed fuit diſmembratum *deciſ. 21. lib. 3. nu. 21.*
Epiſcopo poſſidenti Territorium diſmembratum incumbit onus probandi, locum controverſum in eo fuiſſe comprehenſum, *deciſ. 21. lib. 3. nu. 22.*
Et interim eſt manutenendus alter, qui habet Territorium, à quo ſupponitur, quòd facta fuerit diſmembratio, *deciſ. 21. lib. 3. num. 24.*
Epiſcopus in Eccleſia Cathedrali Rægulari gerit vices Abbatis, & utramque poteſtatem Epiſcopalem, & Abbatialem habet, *deciſ. 24. lib. 3. nu. 1.*
Ideòque ipſe ſolus poteſt punire delicta in exceſſibus gravibus commiſſa à regularibus, *deciſ. 24. lib. 3. n. 2.*
Capitulum nequit pœnam correctionalem Canonicis Regularibus injungere, quando Epiſcopus eſt Abbas, & caput etiam regulare ipſius capituli, *deciſ. 24. lib. 3. nu. 10.*
Ex quo Capitulo fuerit conceſſa limitata facultas corrigendi in exceſſibus levibus, oritur exceptio quod caſus graves, *deciſ. 24. lib. 3. num. 11.*
Capitulum non poteſt nec correctionaliter mulctare Canonicos, niſi ſpeciale privilegium oſtendat, cum talis juriſdictio ſit in Epiſcopo, *deciſ. 24. lib. 3. nu. 13.*
Epiſcopus habens unitam juriſdictionem Abbatialem, illam exercere valet quocumque modo etiam in concernentibus diſciplinam regularem, *deciſ. 24. lib. 3. nu. 14.*

JUS.

Jus oritur facto, *deciſ. 10. lib. 14. n. 1.*

JUS ACCRESCENDI.

Quando res eſt unica, & relicta duobus ſub unica oratione, dicuntur iſti inter ſe conjuncti re, & verbis; *dec. 66. lib. 10. num. 12.*
Et virtute talis conjunctionis datur jus accreſcendi, ſeu non decreſcendi, itaut uno deficiente tota res maneat penes alium, *deciſ. 66. lib. 10. nu. 13.*
Jus accreſcendi locum ſibi non vindicat poſt quæſitum emolumentum, *deciſ. 66. lib. 10. nu. 15.*
Limitatur concluſio, vel quando res non ſolùm fuit relicta pluribus legatariis, ſed etiam eorum filiis & deſcendentibus, *deciſ. 66. lib. 10. n. 17.*
Vel quando teſtator conſideravit plures legatarios per modum unius lineæ, *deciſ. 66. lib. 10. nu. 18.*
Vel quando habuit rem legatam pro individua, & omnes ſunt legatarii inſolidùm, *deciſ. 66. lib. 10. n. 19.*

JUS PASCENDI.

Si ſit prohibitum laicis in Territorio paſcere, eſt etiam prohibendum Eccleſiaſticis, ne laici cogantur bona habere ſubjecta damnis Eccleſiaſticorum, & iſti ſint exempti, *deciſ. 2. lib. 4. num. 2.*
Ordinatio quòd ad evitanda damna animalia ſint paſcenda in certo loco, cum non tollat in totum paſcendi, ligat etiam clericos, *deciſ. 2. lib. 4. nu. 4.*
Ex prohibitione paſcuorum in locis damno obnoxiis oritur permiſſio paſcendi in montaneis, in quibus damnum timeri nequit, *deciſ. 2. lib. 4. num. 8.*
Jus paſcendi in bonis propriis, tamquam jure naturali cuicumque competens, tolli nequit de ordinaria poteſtate, etiam à Principe, *deciſ. 2. lib. 4. nu. 9.*
Limita, ſi concurrat utilitas publica, & ſcandalorum amotio, *deciſ. 2. lib. 4. num. 10.*
Item limita, ſi jus tatummodò modificetur, vel reſtringatur, & compenſetur cum aliis bonis, *deciſ. 2. lib. 4. num. 11.*
In materia paſcuorum poteſt imponi pœna adverſus contravenientes, quæ damnum ſuperet, *deciſ. 2. lib. 4. n. 12.*
Ac etiam valet ipſa pœna exigi, ubi nullum probetur damnum cum non ratione iſtius, ſed ratione contemptus exigatur, *deciſ. 2. lib. 4. num. 13.*
In territoriis ſatis vineatis, & olivatis, nec poteſt collectas ſegetes permiſſum eſt animalia mittere ad paſcendum, *deciſ. 2. lib. 4. num. 14.*
In quolibet Territorio reſervari ſolet etiam adverſus Eccleſiaſticos aliqua pars, ut aſſidati valeant in acceſſu, & receſſu oves paſcere, & macellarii animalia retinere, *deciſ. 2. lib. 4. num. 17.*
Quando ordinatio indicta pro laicis de animalibus in Territorio non paſcendis eſſet ad Eccleſiaſticos extendenda, debet ordinari, ut cauſas contravenientium cognoſcat judex Eccleſiaſticus, & mulcta applicatur locis piis, *deciſ. 2. lib. 4. n. 18.*

JUSPATRONATUS.

Epiſcopus non poteſt alterare naturam, & qualitatem fundationis, *deciſ. 15. lib. 12. n. 16.*
Juſpatronatus Eccleſiaſticum cadit ſub reſervationibus Apoſtolicis, *deciſ. 29. lib. 12. n. 9.*
Quando fundator non eſt certus, vel ſibi expreſsè aut tacitè jus præſentandi non reſervavit, hoc ſpectat ad ordinarium, *deciſ. 31. lib. 12. n. 30.*

JUS QUÆSITUM.

Juri quæſito ſolet Papa ex juſta cauſa, & equitate derogare, *deciſ. 21. lib. 5. n. 12.*
Regulæ de jure quæſito non tollendo, non eſt neceſſaria expreſſa derogatio, quando agitur de gratia ex ſui natura præjudiciali, *deciſ. 1. lib. 13. n. 5. & deciſ. 3. n. 7. lib. eodem.*
Etiamſi agatur de re non conſecutivè, ſed directè præjudiciali, quando præjudicium non venit ex narratis, ſed ex natura actus, *deciſ. 1. lib. 13. n. 6.*
Et tali caſu præjudicium non eſt metiendum ab una, vel altera diſpoſitionis & gratiæ parte, ſed ad omnibus ſimul ſumptis, *deciſ. 11. lib. 13. n. 7.*

L

LAUDEMIUM.

Ex emphyteuſi perventa ad manus mortuas abſque ſpe ulterioris devolutionis, debentur loco laudemii quindennia, *deciſ. 18. lib. 4. n. 1. & deciſ. 19. lib. eodem, n. 1.*
In qualibet nova inveſtitura laudemium commenſurari debet, etiam habito reſpectu ad melioramenta facta in re emphyteutica, *deciſ. 18. lib. 4. n. 2.*
Intellige, quando res emphyteutica in tertium alienatur, *deciſ. 18. lib. 4. n. 4.*
Secùs autem, quando proceditur per viam renovationis, *deciſ. 18. lib. 4. n. 5. & deciſ. 19. n. 2. lib. eodem.*
Et id quoque militat in ſtatuenda quantitate quindenniorum, *deciſ. 18. lib. 4. num. 6. & deciſ. 19. num. 3. & 7. lib. eodem.*
Laudemium in tantum de melioramentis ſolvitur, in quantum ratione directi dominii acquiruntur domino fundi, *deciſ. 18. lib. 4. n. 10.*
Undè ſi melioramenta conſiſtunt in Æde Sacra vel Eccleſia, quæ ſolo cedere non poſſunt ex eis nullum debetur laudemium, *deciſ. 48. lib. 4. n. 11. & deciſ. 19. n. 14. lib. eodem.*
Si res vendita fuit tamquam libera, vel empta vigore retractus, tunc ad regulandum laudemium debet deduci illud plus, in quo vel attenta ſuppoſita libertate, vel ratione retractus fuit appretiata, *deciſ. 18. lib. 4. n. 12.*
Laudemium calculari debet ad menſuram veræ æſtimationis, hoc eſt deducto quolibet onere, & extraneo augmento valoris, *deciſ. 18. lib. 4. n. 13.*
Laudemium ſecluſa contraria conſuetudine, ſuam habet menſuram ſtatutam in l. ne avaritia, C. de jur. emphyt. *deciſ. 19. lib. 4. n. 5.*
Quindennia nil aliud ſunt, quàm ipſum laudemium determinato tempore cujuslibet decimiquinti anni ſolvendum, *dec. 19. lib. 4. n. 4.*
Ideòque cum ipſo laudemio commenſurantur, *deciſ. 19. lib. 4. n. 6.*
Nec de jure, neque ex conſuetudine cavetur, quòd quindennia ſolvi debeant etiam pro melioramentis, *dec. 19. lib. 4. n. 10. & 12.*
Quidquid practicatur in quindenniis Cameræ Apoſtolicæ debitis, practicari quoque debet in quindennis ſubrogatis loco laudemii, *deciſ. 19. lib. 4. n. 13.*
Onus laudemii eſt odioſum, & non extenditur ultra caſum ſcriptum, *deciſ. 20. lib. 4. n. 1.*
Laudemium, debetur domino pro conſenſu, labore, ac poſſeſſione tradenda novo emphyteutæ, *deciſ. 20. lib. 4. numer. 2.*

Laude-

Laudemium non debetur ex translatione, ſeu venditione Canonum ſubalternorum, dec. 20. lib. 4. n. 3. & 5.
Neque debetur ex impoſitione cenſus ſuper re emphyteutica, dec. 20. lib. 4. n. 3. & 5.
Ex venditione melioramentorum in tantum debetur laudemium, in quantum iſta ſunt pars rei emphyteuticæ, & poſſidentur, ſecus autem in alienatione ſubcanonum quæ nullatenus reſpicit dominium utile, neque poſſeſſionem rei emphyteuticæ, dec. 20. lib. 4. n. 4. & 5.
In alienatione quam facit ſecundus emphyteuta, an ſit ſolvendum, laudemium primo emphyteute, vel domino directo. Vide remiſſivè, dec. 20. lib. 4. n. 6.

L A U D U M.

Ad hoc laudum poſſit reduci ad arbitrium boni viri, debet probari clara injuſtitia, itaut concurrente dubietate ſtandum ſit laudo, dec. 3. lib. 11. n. 26.
Et ſibi imputet, qui cum poſſet adire judicem, arbitros elegit, eorumque judicio ſtare promiſit, decif. 3. lib. 11. num. 27.

LEGATARIUS.

Legatarius adinſtar fideicommiſſarii tenetur capere poſſeſſionem de manu hæredis, dec. 37. lib. 10. n. 2.
Legatarius portionis hæreditatis habetur loco ſucceſſoris univerſalis, & pro rata in eum tranſeunt jura activa, & paſſiva, dec. 49. lib. 10. n. 20.
Licèt legatarius admittatur ad probandam voluntatem teſtatoris, tamen id non procedit, quando agitur de probando legato contra hæredem, dec. 6. lib. 9. n. 11.

LEGATUM IN GENERE.

Legatum oneroſum ex ſola taciturnitate non dicitur acceptatum, dec. 22. lib. 6. n. 3.
Minùſque ex ſcientia præſumpta, dec. 22. lib. 6. n. 4.
Legata peti poſſunt etiam caducato teſtamento, quando hæres per contractum ſe, & hæredes ad ſolutionem obligavit, deciſ. 5. lib. 7. num. 16. & dec. 9. num. 12. lib. eodem.
Licèt legatarius admittatur ad probandam voluntatem teſtatoris, tamen id non procedit, quando agitur de probando legato contra hæredem, dec. 6. lib. 9. n. 11.
Legata, & fideicommiſſa poſſunt fieri per nutus, dec. 12. lib. 9. num. 1.
Legata contenta in teſtamento nitido, & claro, debent omninò executioni demandari, dec. 14. lib. 9. n. 2.
Legata annua debent ſolvi ab uſufructuario, dec. 18. lib. 9. num. 18.
Legatum factum filio, an & ex quibus cenſeatur relictum ipſius filii, & non patris contemplatione, dec. 35. lib. 9. per totam.
Rota legatis non tribuit viam executivam, & ſi mandatum ſit ab A. C. relaxatum, reſpondet tantùm mandatum eſſe juſtum, dec. 49. lib. 9. num. 1. & 2. & deciſ. 45. lib. 10. nu. 1. & deciſ. 5. lib. 11. nu. 1. & deciſ. 6. num. 1. lib. eodem., & dec. 1. lib. 15. nu. 7.
Idque juxta antiquum ſtylum procedebat, etiam ſi cauſa eſſet commiſſa cum clauſula ſi quid exequendum, deciſ. 49. lib. 9. num. 3. & deciſ. 6. lib. 11. nu. 2. & deciſ. 1. lib. 15. num. 10.
Juxta verò ſtylum moderniorem, quando cauſa eſt commiſſa cum dicta clauſula, reſcribit pro executione, quando mandatum eſt validum, & juſtum, dec. 14. lib. 9. nu. 1. & dec. 1. lib. 15. n. 11.
Si verò cauſa eſſet commiſſa cum clauſula, qui ad ulteriorem, tunc Rota reſcribit pro ulteriori executione, dec. 1. lib. 15. nu. 8. & 9.
In legatis Piis etiam Rota admittit viam executivam, quando conſtat de juſtitia mandati ab A. C. relaxati, dec. 45. lib. 10. n. 2.
Legatum cujus poſſeſſio eſt nulliter capta, dicitur adhuc vacare, dec. 37. lib. 10. n. 1. & ſeqq. & dec. 38. n. 4. & deciſ. 39. n. 1. lib. 9.
Legatum etiam ſi ſit relictum jure inſtitutionis, non facit aliquem hæredem, nec immutat propriam naturam, quando alter eſt datus hæres univerſalis, deciſ. 62. lib. 9. nu. 10.
Legatum factum in teſtamento favore creditoris importat debiti confeſſionem, quando non agitur contra alios creditores, ſed contra hæredes, & maximè ſi concurrat expreſſio cauſæ, & declaratio ſummæ, cum aliis facti circumſtantiis, dec. 5. lib. 11, num. 2. & deciſ. 6. num. 7. lib. eodem.
Actio petendi legatum, ſeu debitum, in teſtamento confeſſatum oritur tantùm à die aditæ hæreditatis, & ab ea die incipit currere præſcriptio, dec. 5. lib. 11. nu. 3. & dec. 6. nu. 12. lib. eodem.
Legatum dicitur ſolùm deberi à die obitus teſtatoris, deciſ. 33. lib. 11. nu. 15.
Si legatum ſit factum certa cauſa, ceſſante cauſa ceſſat legatum, dec. 10. lib. 11. nu. 2.
Legatum ſemper præſumitur relictum intuitu oneris, quod ei adiicitur, dec. 14. lib. 11. n. 3.
Cauſa finalis legati ſemper dicitur ea quæ reſpicit utilitatem tertii, & non legatarii, dec. 11. lib. 11. n. 4.
Si res legata ſit totaliter implicanda in opus deſtinatum, tunc non poteſt dici, quòd legatum reſpiciat utilitatem, & commodum legatarii, dec. 10. lib. 11. n. 5.
Pro legato competit hypotheca, tam ex diſpoſitione legis, quàm ex præſumptio judicio teſtatoris, dec. 17. lib. 11. nu. 1. & 2.
Competitque utilis ſerviana, dec. 17. lib. 11. n. 3.
Etiamſi agatur contra tertium poſſeſſorem, deciſ. 17. lib. 11. nu. 4.
Et talis hypotheca datur etiam pro legato ordinato ad conſtruendum monumentum, pro quo licèt non competat actio, ſed ſolum officium judicis, tamen etiam officio judicis convenit compulſio realis, deciſ. 17. lib. 11. num. 5. & ſeqq.
Sub hac hypotheca non cadunt res, quas teſtator ſpeciali affectione proſequebatur, & quas veriſimiliter non fuiſſet obligaturus, dec. 17. lib. 11. n. 9.
Contrarium eſt verius, ubi agitur de relictis in teſtamento, quia cum tunc hypotheca non ſit exercibilis, niſi poſt obitum teſtatoris, nulla poteſt conſiderari ampliùs affectio, dec. 17. lib. 11. num. 10.
Pro legatis non cenſetur, quòd teſtator voluerit gravare bona hæredis, etiamſi dixerit onero hæredem meum, quia intelligitur de onere reſtricto ad bona hæreditaria; dec. 17. lib. 11. nu. 11. & 12.
Legatum venit appellatione fideicommiſſi, dec. 33. lib. 11. num. 17.
Legatum relictum pauperi, an, & quando debeatur, & quomodo probetur ad hunc effectum paupertas, & alia ad materiam. Vide dec. 11. lib. 11. per totam.
Legatum relictum pauperibus proximioribus, ſi fuerit remotioribus diſtributum, non poteſt proximior præſtationes diſtributas prætendere, niſi comparendo, & petendo conſtituerit hæredem in mala fide, dec. 12. lib. 11. n. 2. & 3.

LEGATUM QUOAD ACCEPTATIONEM.

Legatum oneroſum ex ſola taciturnitate non dicitur acceptatum, dec. 22. lib. 6. n. 3.
Neque ex ſcientia præſumpta, dec. 22. lib. 6. n. 4.
Continuans in poſſeſſione rei legatæ videtur injunctum onus acceptaſſe, itaut illud ampliùs reiicere nequeat, dec. 7. lib. 11. num. 2.
Procedit concluſio, quando emolumentum legati excedit onus ei injunctum, ſecus autem quando incertum eſt, an utilitas præponderet oneri, vel quando apertè dignoſcitur legatum damnoſum; nam hoc caſu requiritur vera, & ſpecifica acceptatio, nec ſufficiunt nec ſcientia, nec acquieſcentia, nec actus dubii, deciſ. 7. lib. 11. num. 3. & deciſ. 8. num. 2. lib. eodem.
Et actus poſſeſſionis, ſi poteſt referri ad alium titulum, nempè condominii, multò minùs inducere valet acceptationem legati, dec. 7. lib. 11. n. 4.
Acceptans legatum ſibi relictum, pro omni, & toto eo inducit compenſationem, & credita ampliùs petere non poteſt, dec. 8. lib. 11. n. 1.
Ex locatione rei legatæ probatur legati aceptatio, deciſ. 8. lib. 11. n. 5.
In legato utili, & lucroſo in aliqua parte ex ſola ſcientia, & retentione rei legatæ inducitur acceptatio, licèt ſit etiam in parte oneroſum, dec. 8. lib. 11. nu. 11.
Legatum, non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari, dec. 10. lib. 11. n. 13.
Per acceptationem legati facti pro omni, & toto eo &c. legatarius non ſibi præjudicat quoad ſucceſſionem debitam in bonis alterius quàm teſtatoris, dec. 25. lib. 11. n. 19.
Legatum factum ad favorem Eccleſiæ, & operis pii, præſumitur acceptatum à Deo abſque ulla humana ſtipulatione, dec. 10. lib. 11. n. 13.
Intellige de legato merè lucrativo, non de correſpectivo, & oneroſo, dec. 10. lib. 11. n. 14.

LEGA-

LEGATUM ANNUUM.

In legato annuo oneroſo annualitates præteritæ peti non poſſunt, ſi onus adjectum per legatarium adimpletum minimè fuit, deciſ. 10. lib. 11. num. 1.
Non procederet concluſio, ſi non implementum proveniret ex culpa hæredis, deciſ. 10. lib. 11. num. 7.
Excluditur tamen culpa hæredis, ſi legatarius pertinaciter litigare voluit ſuper acceptatione, & viribus legati, deciſ. 10. lib. 11. num. 9.
Si legatum annuum non fuit à legatario agnitum & acceptatum annualitates præteritæ non debentur, deciſ. 10. lib. 11. num. 11.
Nec intrant regulæ, quando legatum recta via tranſeat in legatarium, quòdque fructus legati debeantur à die obitus teſtatoris, quia iſtæ procedunt, quando legatum fuit acceptatum, deciſ. 10. lib. 11. num. 12.
Si legatum ſit pium, tunc licèt annualitates decurſe legatario non debeantur, quando onus non adimplevit, tamen hæres adimplere omninò tenetur, ideòque onera in præteritum omiſſa poterunt in futurum ſuppleri, deciſ. 10. lib. 11. num. 15.
Et in ſpecie de legato annuo miſſarum, deciſ. 1. lib. 11. num. 11. & deciſ. 2. num. 8. & deciſ. 10. num. 15. lib. eodem.
Ex legato annuo diſtribuendo proximioribus, nequit proximior annualitates decurſas, & remotioribus diſtributas prætendere ſi ipſe tacuit, & petendo non conſtituit hæredem in mala fide, deciſ. 12. lib. 11. num. 2. & 3.
Legata annua debent ſolvi ab uſufructuario, deciſ. 18. libro 9. num. 18.
Legata annua debent ſolvi in principio cujuslibet anni, vel ſaltem de ſemeſtre in ſemeſtre anticipatè, deciſ. 15. libro 11. num. 1.
Limita, ſi concurrat contraria voluntas teſtatoris, nam hac ſuadente poſticipatè ſolvi poſſunt, deciſ. 15. lib. 11. num. 2. & 3.
Talis autem præſumitur mens teſtatoris, ſi in hæreditate non aderant fructus, & redditus qui anticipatè colligerentur, & exigerentur, & ipſe demandavit, ut legata ſolverentur ex fructibus, deciſ. 15. lib. 11. num. 4. & 5.
Etiamſi teſtator eamdem quantitatem legatam, dum vixit, anticipatè ſolviſſet, tamen indè non deſumitur conjectura pro uniformi ſolutione facienda etiam poſt mortem, quando ejus voluntas dignoſcitur diverſa, deciſ. 15. lib. 11. num. 7. & 8.

LEGATUM CONDITIONALE.

In legatis conditionalibus tunc dicitur eorum dies cedere, quando conditio advenit, & adimpletur, & conditio ſuſpendit illius acquiſitionem, deciſ. 37. lib. 10. num. 5.
Ætas adjecta ſubſtantiæ legati facit conditionem, deciſ. 3. lib. 11. num. 1.
Et dicitur adjecta ſubſtantiæ, quoties ſub una eademque periodo legatum, & ætas continetur, deciſ. 3. libro 11. numero 2.
Et maximè ſi ætas præcedat legatum, & ſit concepta per ablativum abſolutum, & concurrat alia conditio negativa, deciſ. 3. lib. 11. num. 3. & 4.
Et etiamſi ex poſt legato ſit adjecta qualitas honorabilis inſtitutionis, dummodò id ſit actum in diverſa oratione, & poſtquam ſubſtantia legati jam erat perfecta, deciſ. 3. lib. 11. nu. 5. & ſeqq.
Favore filiorum ætas intelligitur adjecta executioni, & non ſubſtantiæ, deciſ. 3. lib. 11. num. 10.
Contrarium, deciſ. 3. lib. 11. num. 11.
Tunc favor filii eſſet conſiderabilis, quando eſſet in concurſu extranei, ſecus ſi in concurſu alterius ſibi primogeniti, & magis dilecti, deciſ. 3. lib. 11. num. 13.
Ætas non dicitur adjecta ad favorem filiorum, quando excedit terminum minoritatis, & maximè ſi interim fructus, & eventualitates dependentes à morte civili legatarii cedere debent ad commodum hæredis, deciſ. 3. lib. 11. num. 14. & 25.
Etiam ſi legatum ſit legatum jure inſtitutionis, & pro legitima, tamen id non tollit, quin poſſit eſſe conditionale, quando teſtator eſt uſus cautela Soccini, deciſ. 3. lib. 11. nu. 15. & 16.
Reciproca ſubſtitutio inter filios non eſt conjectura apta ad ſuadendum, quòd legatum non ſit conditionale, quando non percutit ipſum legatum, deciſ. 3. lib. 11. num. 19. & 20.
Conjecturæ adductæ ad ſuadendum, quòd legatum ſit purum, attenduntur, quando concurrunt aliæ oſtendentes, illud eſſe conditionale, deciſ. 3. lib. 11. num. 23.
Et quænam ſint iſtæ conjecturæ, deciſ. 3. lib. 11. poſt numero 13.
Legatum conditionale per mortem legatarii ante eventum conditionis caducatur, & non tranſmittitur, deciſ. 14. lib. 11. num. 1.
Legatum dotis conditionale tranſmittitur, quando dos ſuccedit loco legitimæ, deciſ. 24. lib. 10. num. 10. & deciſ. 25. nu. 14. lib. eodem.
Et procedit concluſio non ſolùm in legato dotis, ſed etiam augmenti, deciſ. 14. lib. 11. num. 4.
Requiritur tamen, quòd ſit verum augmentum, & datum cum tali præſervativa, ut licèt conditionaliter relictum, purè debeatur, ex quo ſuperadditum fuit doti purè debitæ, deciſ. 14. lib. 11. num. 5.
Tale autem dici nequit, quando fuit relictum in diverſa parte teſtamenti, ac ſub diverſo modo, & forma, ſub qua non fuit relicta dos, deciſ. 14. lib. 11. num. 7.
Legatum dotis in ea parte, in qua excedit legitimam, poteſt conditione gravari, itaut non ſit tranſmiſſibile, deciſ. 14. lib. 11. num. 8.

LEGATUM FACTUM CREDITORI.

Legatum uſusfructus relictum uxori, non cenſetur relictum in compenſationem dotis, quando legatum fuit factum ultra dotem, deciſ. 13. lib. 11. num. 1.
Legatum pingue factum à marito uxori, cenſetur factum animo compenſandi cum dote, deciſ. 18. lib. 9. num. 20.
Ex dilectione, quam teſtator erga uxorem demonſtravit, oritur conjectura excluſiva compenſationis, deciſ. 13. lib. 11. num. 5. ubi ex quibus dilectio deſumatur.

LEGATUM PIUM.

Ex legato relicto pro conſtruendo monaſterio, vel alio opere pio, licèt ex aliquo impedimento conſtructio, & perfectio fieri non potuit, tamen fructus medii temporis ſunt pro monaſterio, & opere pio reſervandi, deciſ. 10. lib. 11. num. 16.
In legatis piis etiam Rota admittit viam executivam, deciſ. 45. lib. 10. num. 2.
Legata pia cum onere miſſarum, aut ſimili, ſive ſint relicta ad favorem alicujus religionis incapacis, itaut ad ejus commodum non ſubſtineantur, ſive quocumque modo non fuerint acceptata, tamen debent omninò ab hærede adimpleri, dec. 1. lib. 11. num. 11. & ſeqq. & deciſ. 2. num. 10. & ſeqq. & deciſ. 10. num. 15. lib. eodem.
Ex pluribus legatis piis, ſi omnes nequeant cum redditibus adimpleri, debent potiùs exequi ea, quæ teſtator priùs ſolvi, & ſatisfieri mandavit, deciſ. 1. lib. 11. n. 17.
Legatum factum favore Eccleſiæ, & operis pii, præſumitur acceptatum à Deo abſque humana ſtipulatione, deciſ. 10. lib. 11. num. 13.
Intellige de legato merè lucrativo, non correſpectivo, & oneroſo, deciſ. 10. lib. 11. num. 14.
Legata ordinata pro conſtruendis ſepulchris, dicuntur legata pia, deciſ. 17. lib. 11. num. 8.
Pro legatis piis multò magis competit hxpotheca, deciſ. 17. lib. 11. num. 7.

LEGITIMA IN GENERE.

Legitima comprehenditur ſub diſpoſitione generali facta per viam ultimæ voluntatis, deciſ. 7. lib. 2. num. 4.
Maximè quando in aliis bonis diſpoſitio verificari nequit, dec. 7. lib. 2. num. 5.
Filius magis gravatus, quam honoratus in teſtamento paterno, poteſt, licèt ſit hæres, legitimam deducere, deciſ. 30. lib. 6. num. 26.
Legitima relinqui non poteſt in fructibus, deciſ. 35. lib. 9. num. 10.
Matri etiamſi binubæ præteritæ in teſtamento filii, in quo extraneus fuit inſtitutus, debetur legitima, deciſ. 38. lib. 9. num. 1.
Talis autem legitima an debeatur ſuper bonis donatis contemplatione primi matrimonii, deciſ. 38. lib. 9. à num. 2. & Vide Legitima ſuper quibus bonis debeatur,
Filius ſi conſtituat novum fideicommiſſum ſuper aliqua re obnoxia reſtitutioni, cenſetur illam in ſuam legitimam elegiſſe, deciſ. 43. lib. 9. num. 1.
Jus petendi legitimam tranſmittitur etiam ad hæredes extraneos, deciſ. 43. lib. 9. num. 2. & deciſ. 49. num. 5. libro eodem.
Legitima non poteſte prætendi in uno tantùm corpore meliori, ſed eſt ſumenda à qualibet gleba, deciſ. 43. libro 9. numero 6.

Legi-

Legitima debetur filio in bonis matris, deciſ. 44. lib. 9. num. 1.
Actio dandi de in officioſitate donationis, ex quo non ſuperſit legitima, non præſcribitur per lapſum quinquenii, deciſ. 44. lib. 9. num. 2. & ſeqq.
In bonis aviæ nepotibus debetur legitima, deciſ. 45. lib. 9. num. 1.
Debita ſunt ante legitimam detrahenda, deciſ. 45. lib. 9. nu. 3. & deciſ. 71. num. 2. lib. eodem.
Legitima detrahitur ante lucrum dotale, debitum ſecundo, & ulteriori viro, neque in hoc reſiſtit ſtatutum urbis, deciſ. 45. lib. 9. num. 21. & ſeqq.
Legitima detrahitur ante legata, deciſ. 45. lib. 9. num. 20.
Pro legitima relicta in teſtamento competit remedium immiſſionis, deciſ. 45. lib. 9. num. 2.
Quando non fuit relicta in teſtamento, non competit dictum remedium, deciſ. 47. lib. 9. num. 2. & deciſ. 48. num. 1. lib. eodem.
Intellige quando petitur contra voluntatem teſtatoris, ut quia ſit prohibita, ſecus autem ſi teſtatoris voluntas non reſiſtat, deciſ. 47. lib. 9. num. 4.
Quando legitima fuit relicta in pecunia, nec minus debetur immiſſio ad corpora hæreditaria, deciſ. 48. lib. 9. num. 2. & 3.
Patri præterito, & per clauſulam codicillarem obligato reſtituere competit detractio legitimæ per quærelam inofficioſi, deciſ. 51. lib. 9. num. 12.
In generali renuntiatione, ſeu donatione numquam venit legitima, niſi de ea fiat ſpecialis mentio, deciſ. 66. libro 9. num. 1.
Idque procedit, ſive agatur de legitima delata, ſive de deferenda, deciſ. 66. lib. 9. num. 2.
Legitima fratribus ſolum debetur, quando fuit inſtituta turpis perſona, deciſ. 70. lib. 9. num. 2.
Legitima eſt priùs detrahenda quàm Trebellianica, quando Trebellianica eſt detrahenda ab extraneo, deciſ. 67. libro 9. num. 1.
Item detrahitur ante legata relicta extraneo, non habenti nullum jus ſuccedendi, deciſ. 67. lib. 9. num. 2. & deciſ. 68. num. 29. lib. eodem.
Ubi verò detractio Trebellianicæ, & legatorum fieri debet ab eo, qui eſſet teſtatori ab inteſtato ſucceſſurus; tunc iſta priùs, & ſubindè legitima detrahi debent, deciſ. 67. lib. 9. num. 3. & ſeqq. & deciſ. 68. num. 30. & deciſ. 70. num. 10. libro eodem.
Rejiciuntur Doctores contrarium ſentientes, deciſ. 67. libro 9. num. 6.
Et concluſio procedit tam in relictis titulo particulari, quàm in eo quod capitur jure, & titulo univerſali, deciſ. 67. lib. 9. num. 7. & ſeqq. ubi reprobantur, qui hanc opinionem impugnant.
Si legata ſint relicta fratribus, vel ſororibus, ſed tamen iſti ea capiant non tamquam portionem conſucceſſionis, tunc eſt ac ſi extraneis relicta forent, & detrahuntur poſt legitimam, deciſ. 68. lib. 9. num. 31. deciſ. 70 num. 11. lib. eodem.
Similiter ſi legatum eſſet adeò pingue, quod portionem ab inteſtato debitam excederet, tunc in exceſſu deduceretur poſt legitimam, deciſ. 70. lib. 9. num. 11.
Legitima nepoti in bonis avi tunc debetur, quando pater prædeceſſit, ſecùs ſi iſte adhuc vivat, deciſ. 71. lib. 10. num. 4. & 5. & deciſ. 72. num. 1. lib. eodem.
Qui prætendit legitimam ex alterius perſona, tenetur concludenter probare, quòd ſit illius hæres, deciſ. 71. lib. 10. num. 5. & deciſ. 72. num. 1. lib. eodem.
Legitima eſt detrahenda ex bonis hæreditariis patris, deciſ. 71. lib. 10. num. 8.
Ideòque non cenſetur conſumpta, vel præelecta in alienatione bonorum emphyteuticorum, quæ non ſunt hæreditaria patris, deciſ. 71. lib. 10. num. 9. & deciſ. 72. num. 4. lib. eodem.
Limita tamen ſi bona eſſent redacta adinſtar allodialium, deciſ. 71. lib. 10. num. 10. & 11. & deciſ. 72. num. 8. lib. eodem.
Legitima eſt portio ſucceſſionis, & dicitur quota hæreditatis, deciſ. 89. lib. 10. num. 18.
Mater quę eſt excluſiva à legitima, non dicitur reintegrata ex aliquo relicto facto per filium, ſed capere tantùm poteſt id quod ei relinquitur, deciſ. 8. lib. 11. num. 8.

LEGITIMA AN, ET QUANDO SIT TERTIA TERTIÆ, VEL TERTIA TOTIUS.

Quando ob præteritionem aſcendentis teſtamentum contratabulatur, & vigore clauſulæ codicillaris eſt facienda reſtitutio hæredi ſcripto, ſi concurrant vel fratres, vel ſorores defuncti, quibus in reſtitutione, nil aliud debetur niſi trebellianica, an hoc caſu legitima aſcendentis ſit tertia tertiæ, vel tertia totius, rationes pro opinione, quod ſit tertiæ recenſetur, deciſ. 68. lib. 9. à num. 1. ad 9.
Sed contrarium, quòd ſit tertia totius pleniſſimè firmatur, deciſ. 68. lib. 9. à num. 10. & per totam, & deciſ. 69. per totam, & deciſ. 70. per totam, lib. eodem.
Quando ſimul cum aſcendente ſuccedunt fratres vel ſorores utrinque conjunctę, tunc legitima aſcendentis eſt tertia tertiæ, deciſ. 68. lib. 9. num. 2. & 4. num. 10. & ſeqq. & deciſ. 70. num. 2. & 3. lib. eodem.
Neque in hoc repugnat text. in Aut. de trient. & ſemiſſ. quia in eo fuit ſolum aucta legitima à tribus ad quatuor uncias, quando vel aſcendentes, vel deſcendentes de per ſe ſuccedunt, ſed nihil innovatum, quando unà cum aſcendentibus concurrant fratres, vel ſorores, deciſ. 68. lib. 9. num. 3. & deciſ. 70. num. 1. & 2. lib. eodem.
Vigore prædicti Text. legitima eſt ſemper invariabilis in ratione univerſali, & collectiva omnium conſuccedentium, variabilis verò in ratione particulari, & diſtributiva ſingulorum, qui ſuccedunt, unde ſi fratres non ſuccedant, remanent omnes quatuor unciæ pro aſcendente, deciſ. 68. lib. 9. num. 23. & ſeqq.
Quarta debita fratri quando fuit inſtituta turpis perſona efficit, quod legitima matris ſit dumtaxat tertia tertiæ, deciſ. 68. lib. 9. num. 9.
Contrarium firmatur, deciſ. 68. lib. 9. num. 36. & explicatur concluſio, deciſ. 69. num. 12. lib. eodem.
Ad hoc autem ut per concurſum fratrum legitima aſcendentis minuatur ad tertiam tertiæ, requiritur quod fratres actualiter & cum effectu ſuccedat, quia diminutio fit ad eorum favorem, & commodum, non autem debet redundare in commodum extranei, deciſ. 68. lib. 9. num. 14. & ſeqq. & deciſ. 69. num. 2. & ſeqq. & deciſ. 70. num. 5. lib. eodem.
Ideòque quando ſucceſſio ex teſtamento ſe habet eodem modo, & forma, quo ſe habuiſſet ſucceſſio ab inteſtato, tunc etiam in ſucceſſione teſtamentaria legitima aſcendentis minuitur ad tertiam tertiæ, ſecùs autem ſi fratres ex teſtamento, prout ab inteſtato non caperent, deciſ. 68. libro 9. num. 17. & 26. & ſeqq. & deciſ. 69. num. 5. & 6 & deciſ. 70. num. 6. & 18. cum ſeqq. lib. eodem.
Legitima aſcendentis minuitur tantùm habita ratione ad id, quod fratres verè, & realiter capiunt, & hoc ſive capiant ex titulo particulari, ſive univerſali, deciſ. 69. lib. 9. nu. 8. & deciſ. 70. num. 9. lib. eodem.
Pro diminuenda legitima aſcendentis habetur tantùm ratio de portione emolumenti, quam fratres realiter capiunt, & pro dicta rata, dumtaxat fit proportionabilis diminutio; undè regula eſt, quod legitima aſcendentis ſit tertia ejus quod fratres non capiunt, dumodò non ſit minus tertia tertiæ, deciſ. 68. lib. 9. num. 18. & 35. & deciſ. 69. num. 7. & deciſ. 70. num. 7. & 20. lib. eodem.
Atque hinc fit, quod ſi fratres non ſuccedant in integra virili, ſed aliquam minorem portionem tantùm capiant, & reliquum reſtituant hæredi ſcripto in teſtamento contratabulato, hoc caſu minuatur legitima aſcendendi reſpectu ejus portionis, quam fratres actualiter retinent, cum in alia portione reſtituta remaneant hæredes puri nominis, & ſine effectu, ideòque non dicuntur cum aſcendente concurrere, deciſ. 68. lib. 9. num. 20. & ſeqq. & num. 33. & deciſ. 69. num. 6. & deciſ. 70. num. 15. & num. 21. & ſeqq. lib. eodem.
Vigore authenticæ de triente, & ſemiſſe, legitima aſcendentis erat tertia totius, quia fratres non concurrebant per Auth. defuncto, fuerunt fratres admiſſi ad conſucceſſionem, & ita diminuta legitima aſcendentis ad tertiam tertiæ, ſed ubi termini hujus poſterioris authenticæ non retineantur, quia fratres non ſuccedunt actualiter, tunc remanent illibata jura vetera, nec legitima aſcendentis minuitur, deciſ. 68. lib. 9. num. 28.
Quando teſtator inſtitutis hæredibus avo, & fratribus eos gravat onere reſtitutionis, tunc legitima avi, quæ ſub fideicommiſſo non cadit, eſt tertia tertiæ, deciſ. 69. lib. 9. num. 10. & deciſ. 70. num. 26. lib. eodem.
De hac concluſione dubitatur, deciſ. 70. lib. 9. num. 27.
Sed quatenùs eſſet vera, intelligi debet, ſi fideicommiſſum eis injunctum ſit conditionale, in quo reſpectu fratrum gravatorum verificatur verus, & effectivus titulus hæreditarius, ſecus autem in fideicommiſſo puro, ubi effectus veræ ſucceſſionis non habetur, deciſ. 69. lib. 9. num. 11. & deciſ. 70. num. 78. lib. eodem.
Quando unà cum aſcendente ſuccedunt extranei, tunc ſemper legitima eſt tertia totius, deciſ. 70. lib. 9. num. 4.
Si ſtatutum excludat matrem è ſucceſſione in concurſu fratrum, reſervata ſolum legitima, tunc legitima matris eſt tertia tertiæ, deciſ. 70. lib. 9. num. 5. & ſeqq.
Si autem ſtatutum excluderet matrem etiam ad favorem fratrum conſanguineorum, tunc in iſtorum concurſu legitima matris eſt tertia totius, deciſ. 70. lib. 9. n. 7.
Si una cum fratribus ad ſucceſſionem concurrant etiam extranei tunc legitima matris eſt tertia totius portionis, quam fratres non capiunt, dummodò non ſit minor tertia tertiæ, deciſ. 70. lib. 9. n. 7. & 24.
Et in hac ſucceſſione mixta cum extraneo, ſi frater declaret nolle facere partem matri in diminutione legitimæ, tunc iſta remanet in tertia totius, & hoc licèt frater jam adiviſſet, deciſ. 70. lib. 9. n. 8.
Legitima filii eſt tantùm tertia tertiæ, quando ad ſucceſſionem teſtamentariam concurrunt etiam ejus ſorores, deciſ. 24. lib. 10. n. 10.
Eſſet autem tertia totius, ſi fœminæ à ſtatuto excluſæ reperiuntur, deciſ. 25. lib. 10. n. 20.
Limita, ſi ſorores, & ſi per ſtatutum excluſæ, tamen fuerunt per teſtamentum patris reintegratæ ad jura ſucceſſionis, & æqualiter inſtitutę, deciſ. 25. lib. 10. n. 21.

LEGITIMA SUPER QUIBUS BONIS DEBEATUR.

Filius non tenetur recipere legitimam in nominibus debitorum, niſi quando illa dumtaxat in hæreditate reperiuntur, deciſ. 7. lib 2. num. 9. & deciſ. 8. lib. eodem, num. 5.
Si teſtator mandavit inveſtiri nomina debitorum, videtur noluiſſe aſſignare legitimam filio in hac bonorum ſpecie, deciſ. 8. lib. 2. n. 26.
Legitimam filii prętendere non poſſunt ſuper bonis donatis, vel datis à matre in dotem filię, niſi donatio, & dos probentur inofficioſæ, deciſ. 2. lib. 6. n. 8
Legitima debetur etiam ſuper bonis alteri filio donatis, deciſ. 29. lib. 9. n. 2.
Legitima matri binubę debita, ex quo in teſtamento filii fuerit pręterita, quòd non debeantur ſuper bonis donatis contemplatione primi matrimonii, deciſ. 38. lib. 9. n. 2.
Intellige, ſi agatur de pręjudicio aliorum filiorum ex primo matrimonio ſuperextantiam, non autem ſi agatur de extraneo, nam reſpectu iſtius matri binubę debetur legitima, tam in proprietate, quàm in uſufructu, etiam ſuper bonis provenientibus à primo viro, deciſ. 38, lib. 9. num. 3. & 4. & num. 14.
Item declara, ſi agatur de donatione facta à patre viri, ſecus autem ſi à patruo, vel extraneo cum onere fideicommiſſi favore filiorum, & ut decentiùs onera matrimonii ſubſtineantur, deciſ. 38. lib. 9. a n. 9.

LEGITIMA QUOAD FRUCTUS.

Fructus legitimę debentur à die obitus teſtatoris, deciſ. 49. lib. 9. n. 10. deciſ. 50. n. 5. lib. eodem.
Et eorum petitio tranſit ad hęredes, prout ipſa legitima, dec. 49. lib. 9. n. 12. & deciſ. 50. n. 10. lib. eodem.
Debentur, quamquam legitima ſit relicta in pecunia, quando hęreditas conſiſtebat in ſtabilibus, deciſ. 49. lib. 9. n. 13. & 14. & deciſ. 50. n. 9. lib. eodem.
De dote quę ſuccedit loco legitimę, debentur fructus, etiam diſſoluto matrimonio abſque ulla interpellatione, deciſ. 23. lib. 6. num. 2. deciſ. 32. num. 12. lib. eodem, & deciſ. 40. lib. 7. n. 7.
Quando dos ſuccedit loco legitimę, fructus ex ea debentur, etiam in ea rata in qua legitimam excedit, deciſ. 24. lib. 6. num. 5. & 6.

LEGITIMA QUOAD IMPUTATIONEM.

Relictum filio contemplatione Patris, in legitimam imputatur, deciſ. 31. lib. 9. n. 2.
Non imputatur, ſi ſit relictum contemplationem ſolius filii, deciſ. 35. lib. 9. n. 3.
In dubio relictum filio, ipſius filii contemplatione relictum cenſetur, non autem contemplatione patris, licèt proveniat à conſanguineo, deciſ. 35. lib. 9. n. 5.
Pręſertim ſi filius relinquenti ſit cognitus, deciſ. 35. lib. 9. n. 6. & 17.
Quando relictum eſt factum filio pro cauſa, ad quam tenetur pater, contemplatione patris factum cenſetur, deciſ. 35. lib. 9. n. 7.
Limita, ſi cauſa non fuerit à relinquente conſiderata per modum finis, ſed tantùm per modum conſilii, deciſ. 35. lib. 9. num. 9.
Expenſę pro ſtudio non ſunt filio in legitimam imputandę, deciſ. 35. lib. 9. n. 11.

Legatum relictum à conſanguineo filio, non cenſetur relictum contemplatione patris, nec imputatur, quando ipſemet pater fuit à conſanguineo hęres inſtitutus, deciſ. 11. lib. 9. n. 12.
Quomodo intelligantur, & procedant auctoritates in contrarium adduci ſolitę, deciſ. 35 lib. 9. n. 13.
Item non cenſetur relictum contemplatione patris, quando iſti fuit prohibitus uſusfructus, deciſ. 35. lib. 9. num. 14. & ſeqq.
Quando pater eſt dives, tunc relictum non cenſetur factum ejus contemplatione, ſed filii, deciſ. 35. lib. 9. n. 18.
Si pater ſtatim conſignavit relictum filio, ex hac obſervantia arguitur, quòd non fuerat relictum contemplatione patris, deciſ. 35 lib. 9. num. 19.
Dicitur factum contemplatione filii, etiamſi fuerit expreſſa perſona patris, niſi tamen indicata fuerit patria poteſtas, deciſ. 35. lib. 9. num. 20.
Licèt pater habeat in re legata propriam portionem, hoc non impedit, quin relictum non cenſeri debeat contemplatione filii, deciſ. 35. lib. 9. n. 21.
Pater non poteſt demandare, ut filius imputet rem, quę ad ipſum filium, & non ad patrem ſpectat, deciſ. 35. lib. 9. num. 22.
Quidquid pervenit ad filium ex ſubſtantia, & judicio patris imputatur in legitimam, deciſ. 82. lib. 10. num. 7. deciſ. 83. n. 3. lib. eodem.

LEGITIMA QUOAD PROHIBITIONEM ET ONERA.

Si legitima fuit prohibita in contractu à legitimario ex expreſsè accepto, non poteſt amplius peti, deciſ. 28. lib. 9. n. 12.
Hocque procedit, etiamſi non fuerit in contractu adhibita cautela Soccini, deciſ. 28. lib. 9. n. 13.
Legatum relictum pro omni, & toto eo &c. ſi acceptetur, impedit, quòd non poſſit amplius prętendi nec legitima, nec ſupplementum, deciſ. 40. lib. 9. n. 2. & ſeqq. & deciſ. 8. n. 2. & ſeqq. lib. 11. & deciſ. 9. n. 8. lib. eodem.
Si ſervata ſit cautela Soccini, & legitimarius acceptet hęreditatem, onus quoque legitimę abſque alia declaratione acceptatum cenſetur, deciſ. 42. lib. 9. n. 6.
Clauſula *omni meliori modo* operatur adinſtar cautelę Soccini quoad prohibitionem legitimę, deciſ. 43. lib. 9. n. 3.
Intellige, quando explicitè ipſi prohibitioni legitimę cohęret, deciſ. 43. lib. 9. n. 5.
Verba *per quanto puole, e ſia lecito*, non ęquipollent cautelę Soccini, deciſ. 43. lib. 9. n. 4.
Cautela Soccini non dicitur ſervata, ſi ultra privationem relati non relinquatur etiam legitima libera, deciſ. 50. lib. 9. num. 1.
Quando cautela non fuit ſervata, tunc debet concurrere acceptatio expreſſa, & ſpecifica, aliàs conſecutio legitimæ non impeditur, deciſ. 50. lib. 9. n. 2.
Magis proficuum reputatur habere legitimam immunem, quàm illam oneri ſubiicere propter ſolam ſpem ſuccedendi in fideicommiſſo conditionali, deciſ. 50. lib. 9. numer. 4.
Super dote ſuccedentę loco legitimę non cenſetur acceptatum fideicommiſſum ſine ſpecifica & individua acceptatione teſtamenti, deciſ. 25. lib. 10. n. 18.
Adeòut ſi dentur in dotem bona partim debita pro legitima, & partim non debita, cum expreſſione, quòd dentur cum ſuis oneribus, intelligendum eſt de oneribus quoad bona, non autem quoad congruentia quantitati legitimæ, deciſ. 25. lib. 10. num. 19.
Legitima nullum recipit onus, & conditionem, deciſ. 49. lib. 9. num. 6. & deciſ. 3. lib. 11. num. 15. & deciſ. 14. num. 3. lib. eodem.
Onus à legitima reiicitur ipſo jure abſque ulla reclamatione legitimarii, ideòque non præſumitur acceptatum ex ſola ſcientia, deciſ. 49. lib. 9. n. 7.
Acceptatio oneris ſuper legitima debet concludentiſſimè probari, nec admittuntur actus aliam poſſibilem intelligentiam patientes, deciſ. 49. lib. 9. n. 8. & ſeqq. & deciſ. 50. num. 7. lib. eodem.
Si legitimarius onus expreſsè non acceptavit, prout teſtator injunxerat, & inſuper in pluribus contractibus obligavit propriam legitimam, ex utroque actu reſultat probatio, quòd onus rejecit, & acceptare noluit, deciſ. 49. n. 10. lib. 9. & deciſ. 50. n. 3. lib. eodem.
Exactio alicujus præſtationis relictæ, donec adveniret tempus petendi legitimam, non facit, ut cenſeatur ſuper legitima onus acceptatum, quia præſtatio refertur ad fructus legitimæ, deciſ. 50. lib. 9. n. 5.

Ille qui fuit præſens teſtamento, & diſpoſita in eo obſervare promiſit, cenſetur acceptaſſe etiam prohibitionem legitimæ, licèt illa cum Soccini cautela prohibita non ſit, *deciſ.* 64. *lib.* 10. *n* 8.
Quando fuit ſervata cautela Soccini, tunc clarè conſtat, teſtatorem voluiſſe gravare filium in legitima, *deciſ.* 3. *lib.* 11. *num.* 16.
A relicto loco legitimæ reiicitur onus intra terminos ipſius legitimæ, non quoad exceſſum, *deciſ.* 3. *l.* 11. *n.* 17.
Legatum uſusfructus relictum pro omni, & toto eo &c. non impedit, quin poſſit detrahi legitima in proprietate, niſi conſtet de poſitiva agnitione, & individuali acceptatione legati, *deciſ.* 7. *l.* 11 *n.* 6.
Nec adhunc effectum admittuntur actus æquivoci, & patientes aliam interpretationem, *dec.* 7. *l.* 11. *n.* 7.
Si autem acceptatio probetur, tunc legitima ampliùs peti non poteſt, *deciſ.* 8, *num.* 2. & *ſeqq. l.* 11. & *deciſ.* 9. *n.* 6, *lib. eodem*.

LEGITIMA QUOMODO CALCULETUR, ET QUÆNAM PERSONÆ AD HUNC EFFECTUM COMPUTENTUR.

Ad commenſurandam legitimam, ſeu virilem portionem, attenditur numerus filiorum de tempore obitus patris, *deciſ.* 52. *n.* 1. & 3. .6.
Legitima aſcendit ad ſemiſſem, quando filii ſunt quinque, *deciſ.* 29. *l.* 9. *n.* 2. & *deciſ.* 36. *n.* 1. & *deciſ.* 37. *n.* 1. *lib. eodem*, & *reſponſ.* 1. *n.* 1. *fol.* 456. *tom.* 2.
Licèt non omnes filii ſint hæredes patris, tamen ſi ſtatutum ſimpliciter excludit propter fratres, nulla habita ratione qualitatis hæreditariæ, tunc fœminæ excluſæ faciunt numerum, etiam ad favorem fratris, qui non ſit patris hæres, *deciſ.* 36. *l.* 9. *n.* 6. & 7. & *deciſ.* 37. *n.* 2. *lib. eodem*.
Augumentum legitimæ proveniens maſculis ex diſpoſitione ſtatuti propter excluſionem fœminarum, non poteſt pater minuere, & tollere, *deciſ.* 37. *lib.* 9. *num.* 3. & 16.
Ex ſtatuto urbis augmentum legitimæ debitum filiis ob excluſionem fœminarum, debetur filiis, qui ſint hæredes patris, *deciſ.* 37. *lib.* 9. *n.* 4.
Debita ante legitimam ſunt detrahenda, *dec.* 45. *lib.* 9. *numer.* 3.
Si legitimæ jungatur trebellianica, aſcendunt ſimul ad ſemiſſem *deciſ.* 47. *lib.* 9. *n.* 1. & *deciſ.* 71. *n.* 6. *lib. eodem*, & *deciſ.* 87. *lib.* 10. *num.* 20.
Legitima à triuncio ad tertiam hæreditatis partem, vel ad dimidiam, ſi legitimati ſint ultra quatuor, fuit aucta per diſpoſitionem Text. in auth. de trient. & ſemiſſ. *deciſ.* 58. *lib.* 9. *num.* 3.
Quando per præteritionem aſcendentis teſtamentum rumpitur, & vigore clauſulæ codicillaris fit reſtitutio, tunc ſi concurrant unà cum aſcendente fratres, quibus eſt debita Trebellianica, tunc iſta priùs detracta, legitima matris reducitur ad tres uncias, & tertiam partem alterius uncias, Trebellianica ad duas uncias aſcendit, *deciſ.* 71. *lib.* 9. *numer.* 9.
Si ſtatutum excluſivum reſervet fœminis dotem loco legitimæ, itaut dos loco legitimæ ſuccedat, hoc caſu fœminæ, licèt non admittantur ad partem, faciunt tamen numerum, & partem ad augendam legitimam maſculorum, ſive maſculis expedit, ſive non, *reſponſ.* 1. *num.* 3. & *ſeqq. fol.* 456. *tom.* 2. *deciſ.* 29. *lib.* 9. *num.* 3. & *deciſ.* 36. *num.* 4. *lib. eodem*.
Et indubitanter, quando maſculis eſt utile, *deciſ.* 36. *lib.* 9. *num.* 5.
Si verò dos vigore ſtatuti non ſuccedat loco legitimæ, hoc caſu aut agitur de intereſſe ipſarum fœminarum, an ſcilicet ipſæ admittantur ad partem, vel faciant numerum, & partem ad proprium favorem, & abſolutè procedit opinio negativa, *reſponſ.* 1. *n.* 6. *fol.* 456. *tom.* 2.
Aut verò agitur de intereſſe maſculorum, an ſcilicet in iſtorum favorem faciant numerum, & partem pro augenda eorum legitima, & procedit opinio affirmativa, quoties maſculis expedit, & eſt utile, *reſponſ.* 1. *num.* 7. & *per totam*, *fol.* 456. *tom.* 2.
Rejicitur, & explicanter Doctores, qui pro contraria ſententia recenſeri poſſent, *d. reſponſ.* 1. *num.* 22. & *ſeqq. fol.* 460. *tom.* 2.
Si fœminæ non computarentur in numero pro ſtatuenda legitima maſculorum, ſequeretur, ut minùs maſculi quando, que perciperent illis excluſis, quàm ſi eſſent vocatæ, *d. reſponſ.* 1. *n.* 9. *fol.* 458. *tom.* 2.
Ad calculandam legitimam attenditur unicè numerus filiorum ideòque cum fœminæ etſi excluſæ non deſinant eſſe de liberis meritò numerari debent ad legitimam augendam, *reſponſ.* 1. *n.* 10. *fol.* 458. *tom.* 2.
Fœminæ per ſtatutum excluſæ reputantur pro non extantibus quoad proprium favorem, ſecus quoad commodum maſculorum, cum ſtatutum eas excludat, iſtos includat, ideòque earum excluſio, tamquam facta contemplatione maſculorum, iſtis tribuit eam portionem legitimæ, quæ fœminis competere poſſet, *reſponſ.* 1. *num.* 11. *fol.* 458. *tomo* 2.
Tunc fœminæ non computarentur ad augendam legitimam, quando ſtatutum eas excluderet ſimpliciter nullo habito reſpectu ad maſculos, ſecus autem dicendum quando eſt in iſtorum favorem & contemplationem, *reſponſ.* 1. *n.* 13. *fol.* 459. *tom.* 2. & *n.* 23. *foli* 460.
Licèt admodum controverſa ſit opinio, an fœminæ excluſæ, quibus pater dotem reliquit, jure inſtitutionis admittantur ad partem, non ſecus ac ſi ſtatutum eas non excluſiſſet, tamen paterna inſtitutio apprimè deſervit ad hoc, ut faciliùs fœminæ faciant numerum, & partem ad favorem maſculorum, *reſponſ.* 1. *n.* 20. *fol.* 459. *tom.* 2.
Opinio, quòd fœminæ computentur, & faciant partem ad favorem maſculorum, procedit, etiamſi unus ex fratribus diſſentiatur, *deciſ.* 29. *lib.* 9. *num.* 17. & *reſponſ.* 1. *num.* 25, *fol.* 461. *tom.* 2.
Et etiamſi plures fratres, qui ſint hæredes partis, repugnent, *deciſ.* 37. *lib.* 9. *num.* 2. & *reſponſ.* 1. *num.* 26. *fol.* 461. *tom.* 2.
Diſſenſus alicujus ex fratribus non attenditur etiam in caſu, quo dos non ſuccedat loco legitimæ, *reſponſ.* 1, *num.* 25, *fol.* 461. *tom.* 2.
Et ſi dos ſuccedat loco legitimæ, tamen quando maſculi nolunt feminas computare contenti, quòd legitima ſit triens, tunc dotes non ſunt detrahendæ de legitima, ſed tamquam æs alienum antè legitimam deducendæ, *reſponſ.* 1. *n.* 30. *fol.* 463. *tom.* 2.
Fœminæ volentibus maſculis faciunt numerum, etiamſi agatur de legitima debita ab hæreditate materna, à qua propter dotem remaneant excluſæ, *deciſ.* 29. *lib.* 9. *n.* 18 & *reſponſ.* 1. *num.* 32. *fol.* 464. *tom.* 2.
Filius exhæredatus ob ingratitudinem, Bannitus, ſeu deportatus, & Religioſus in religione incapaci non computantur ad calculandam legitimam, *reſponſ.* 1. *num.* 14. & *ſeqq. fol.* 459. *tom.* 2.

LEGITIMA QUOAD SUPPLEMENTUM.

Si relictum factum à patre filio impar detegatur portioni legitimæ, poteſt iſte petere ſupplementum, *deciſ.* 35. *lib.* 9. *num.* 1.

LEGITIMATIO, ET LEGITIMATUS.

Legitimati per ſubſequens matrimonium veniunt ſub appellatione filiorum legitimorum, & naturalium, *deciſ.* 23. *lib.* 10. *num.* 1.
Legitimatio per ſubſequens matrimonium, non habilitat ad ſuccedendum in præjudicium tertii, niſi probetur cuſtodia ventris, *deciſ.* 23 *lib.* 10. *n.* 3.
De jure tamen Canonico hæc cuſtodia non eſt neceſſaria, ſed ſufficit, mulierem retentam fuiſſe domi in famulatu, & ex illius concubitu fuiſſe filios procreatos, *deciſ.* 23. *lib.* 10. *num.* 4.
Si exigeretur exacta, & rigoroſa probatio ſuper ventris cuſtodia, nulli, aut pauci per matrimonium legitimarentur, *deciſ* 23. *lib.* 10. *n.* 5.

L Æ S I O.

Læſio non ſolùm à pretio, ſed etiam ab exorbitantia pactorum deſumitur, *deciſ.* 5 *lib.* 5. *n.* 10.
Ad deſumendam læſionem debet haberi reſpectus ad rem, non ad fructus, *deciſ.* 5. *lib.* 5. *n.* 30. & 33.
Item debet haberi ratio non de taxa legali, ſed de fructibus, qui verè retrahuntur, *deciſ.* 5. *lib.* 5. *n.* 32.
Pacta maximè oneroſa dicuntur pars contractus, & ſunt attendenda ad commenſurandam illius injuſtitiam, *deciſ.* 8. *lib.* 5. *num* 4.
Læſio enormiſſima dicitur continere dolum, & irritat ipſo jure contractum, *deciſ.* 22. *lib.* 7. *num.* 1. & *deciſ.* 24. *n.* 1. *lib. eodem*.
Læſio conſiderari non poteſt in re incerta, & dubia, quę jactum retis continere dicitur, *deciſ.* 22. *lib.* 7. *num.* 2. & *deciſ.* 23. *num.* 3. *lib. eodem*, & *deciſ.* 40. *lib.* 9. *num.* 6. & *deciſ.* 6. *lib.* 10. *num.* 17.
Incertitudo artem adeſſe non dicitur in re, quàm quis maturè ponderavit, *deciſ.* 22. *lib.* 7. *n.* 4.
Et ad hunc effectum etiam in rebus incertis cadit æſtimatio arbitrio judicis commenſuranda, *deciſ.* 22. *lib.* 7. *n.* 5.
In ſpe incerta, quæ jactum retis, & aleam fortunæ continet, intrare poteſt læſio, quoties contractus æquè ſe non habet ad lucrum, & ad damnum, *deciſ.* 22. *lib.* 7. *n.* 6.
Læſio probari, & deſumi non poteſt ex juribus & ſcripturis poſt contractum repertis, *deciſ.* 22. *lib.* 7. *n.* 7.
Contrarium, quoties ſcripturarum noviter editarum vel fuit, vel eſſe potuit notitia penes contrahentes, & quando ſcripturæ noviter repertæ non ducunt, ſed potius comprobant ipſam læſionem, *deciſ.* 22. *lib.* 7. *n.* 8. & 9. & *deciſ.* 23. *n.* 12. *lib. eodem*.
Læſio eſt conſideranda de tempore contractus, *deciſ.* 23. *lib.* 7. *num.* 2.
Etiam ſi quis ſcienter læſus fuerit, tamen legis remedio eſt juvandus, ſi læſio ſit enormiſſima, *dec.* 23. *lib.* 7. *n.* 8.
Læſio enormiſſima efficit, ut contractus nulla indigeat reſciſſione, & abſque iſta poſſit remedium poſſeſſorium intentari, *deciſ.* 23. *lib.* 7. *n.* 1. & 2.
Enormiſſima dicitur læſio, ſi nedum dimidiam, ſed duas tertias partes valoris excedat, *deciſ.* 24. *lib.* 7. *n.* 7.
In fideicommiſſo reciproco nulla poteſt conſiderari læſio, quia poterat ſe habere ad lucrum, & ad damnum, *dec.* 87. *lib.* 10. *n.* 17.
Idque procedit, etiamſi ex poſt in damnum ſit verſum ob purificationem, quæ evenit ad favorem alterius, quia non eventus, ſed poſſibilitas inſpicitur, *deciſ.* 87. *lib.* 10. *n.* 8.
Multòque minùs poterit conſiderari lęſio, ſi fideicommiſſum ſit laudabile, & factum pro conſervatione & decore familiæ, *deciſ.* 87. *lib.* 10. *n.* 16.
Læſio quomodo conſideratur in tranſactione. *Vide* Tranſactio læſiva.

L E X.

Lex, vel conſtitutio nova non trahitur ad præterita, niſi de iſtis nominatim caveat, *dec.* 8. *lib.* 2. *num.* 23. & *deciſ.* 10. *n.* 9. *lib. eodem*, & *deciſ.* 22. *lib.* 11. *n.* 5. & *deciſ.* 23. *lib.* 14. *n.* 11.
Legibus, & non exemplis eſt judicandum, *deciſ.* 8. *libr.* 2. *num.* 24.
Lex inter partes ſtabilita ſervari debet, *deciſ.* 29. *lib.* 3. *n.* 1.
Legis beneficium fruſtrà implorat, qui eam contemnere non dubitavit, *deciſ.* 41. *lib.* 7. *n.* 16.
Lex, ſeu conſtitutio poſterior, quæ emanavit per viam declarationis trahitur etiam ad præterita, deciſ. unica ſuper materia de offic. venal. vacab. *n.* 3. *fol.* 452. *tom.* 2.
Legem expreſſam ſemper attendere debet judex, non obſtante quacumque contraria Doctorum opinione, *deciſ.* 49. *lib.* 10. *num.* 28.
Poſt legem primum locum obtinet auctoritas gloſſæ, *deciſ.* 49. *lib.* 10. *n.* 29.
Leges Moſaicæ poſſunt in præſens ad deciſionem cauſarum allegari, maximè ſi non fuerunt per poſteriorem legem correctæ, vel ſaltem ab eis ſumenda eſt norma, & argumentum in dijudicandis controverſiis, *reſponſ.* 2. *num.* 9. & *ſeqq. fol.* 472. *tom.* 2.
Lex, ſeu conſtitutio particularis alicujus Regni, Provinciæ, vel Civitatis, poteſt ad deciſionem ſimilium caſuum, nedum in finitimis regionibus, ſed etiam in aliis Regnis, Provinciis, & Civitatibus allegari, aut in argumentum trahi, quando agitur de articulo dubio ab interpretibus non explicato, & in quo nec jus commune, nec locale aliquid determinant, *reſponſ.* 2. *n.* 17. *fol.* 472. *tom.* 2.
Etiamſi ageretur de lege abrogata, & non recepta, ibidem *n.* 18.

L I B E R.

Libro antiquo deferendum venit, *deciſ.* 12. *lib.* 3. *n.* 11.
Liber productis dicitur in omnibus qualitatibus approbatus, nec per producentem impugnari poteſt, *deciſ.* 29. *lib.* 6. *num.* 15.
Liber Mercatoris decocti non probat, ſi partitæ ſint inveriſimiles, *dec.* 33. *lib.* 6. *n.* 60.

L I C E N T I A.

Licentia poteſt ad cautelam peti etiam ubi non eſt neceſſaria, ideòque petita non præjudicat, *deciſ.* 26. *lib.* 14. *n.* 4.

L I N E A.

Quando agitur de ingreſſu fideicommiſſi de una linea ad aliam, & non de progreſſu, attenditur prioritas gradus, non prerogativa lineæ, *deciſ.* 6. *lib.* 10. *n.* 4.
Maximè ſi teſtator vocavit proximiores cum dictione *ſuos*, *dec.* 6. *lib.* 10. *n.* 5.
Sub vocatione maſculi de linea maſculina non veniunt maſculi ex fœmina, *deciſ.* 22. *lib.* 10. *num.* 14. & *deciſ.* 30. *n.* 2. & *deciſ.* 31. *n.* 4. *lib. eodem*.
Etiamſi talis maſculus de linea maſculina fuerit poſitus in conditione poſtquam in diſpoſitiva fuerunt vocati maſculi in genere, quia conditionalis diſpoſitivam reſtringit, & declarat, *deciſ.* 22. *lib.* 10. *n.* 15.
Si teſtator reſpexit ad lineam nudæ maſculinitatis, hæc poteſt complecti etiam maſculos ex fœmina, *deciſ.* 22. *lib.* 10. *n.* 16.
Limita, quando ſunt conſiderati maſculi de linea maſculina, quia tunc non nuda qualitas maſculinitatis, ſed etiam deſcendentia à maſculo dicitur volita, *deciſ.* 22. *lib.* 10. *n.* 17.
Linea maſculina dicitur illa, quæ continuatur in maſculis ex maſculis undè ſub ejus vocatione non veniunt maſculi ex fœmina *deciſ.* 22. *lib.* 10. *n.* 18. & 19.
Quando teſtator non fuit contentus ſola prælatione maſculorum ſed fœminas comprehendere noluit, tunc non extantibus maſculis unius lineæ ſit tranſitus ad aliam, *deciſ.* 28. *lib.* 10. *numer.* 14.
Vocatio unius lineæ importat excluſionem alterius, & deſcendentes ab una non poſſunt dici deſcendere ab alia, *deciſ.* 59. *lib.* 10. *n.* 21. & 22. & *deciſ.* 61. *n.* 9. *lib. eodem*.
Frater non dicitur de linea alterius fratris, *deciſ.* 59. *lib.* 10. *n.* 23.
Subſtitutio facta in caſum extinctionis lineæ, locum habere non poteſt, ſi linea numquam inceperit, *deciſ.* 64. *lib.* 10. *n.* 3.
Contraria opinio eſt verior, *deciſ.* 64. *lib.* 10. *n.* 4. & *deciſ.* 73 *n.* 10. *lib. eodem*.
Subſtitutio facta finita linea importat gravamen ſubſtitutionis ultimo de linea *deciſ.* 73. *lib.* 10. *n.* 1. & *deciſ.* 79. *n.* 3. & *dec.* 81. *n.* 5. *lib. eodem*.
Superextante aliquo de linea priùs vocata non poteſt dici purificata ſubſtitutio ad favorem alterius, *deciſ.* 66. *lib.* 10. *numer.* 9.
Subſtitutio facta finita linea non reſtringitur ad aliquem certum, & determinatum eventum, ſed habet locum, quandocumque linea defecerit, *deciſ.* 73. *lib.* 10. *n.* 9. & *deciſ.* 81. *num.* 12. & 13. *lib. eodem*.
Lineæ appellatione veniunt omnes deſcendentes, *deciſ.* 74. *lib.* 10. *n.* 12. & 13. & *deciſ.* 81. *n.* 12. *lib. eodem*.
Linea dicitur eadem, & non diverſa, quando provenit ab eodem ſtipite, & filio teſtatoris, licèt ſit ſubdiviſa in plures columnellos, *deciſ.* 86. *lib.* 10. *n.* 20.

LIQUIDATIO.

Quando certè conſtat de credito in genere ad effectum liquidationis non requiruntur probationes rigoroſæ, ſed omne earum genus admittitur, *dec.* 42. *lib.* 5. *n.* 3.

L I S.

Commiſſio reſtitutionis in integrum operatur, ne lis dicatur extincta, *deciſ.* 9. *lib.* 3. *num.* 5.
Lis non dicitur extincta, etiamſi adſit res judicata, ubi ſuper iſtius intellectu, & executionem adhuc agitur, *deciſ.* 9. *lib.* 3. *nu.* 6.
Lis dicitur extincta ex relaxatione executorialium, *deciſ.* 9. *lib.* 3. *num.* 9.
Maximè, ſi executioni fuerint demandatæ, *deciſ.* 9. *lib.* 3. *num.* 10.
Commiſſio ſine citatione ad dicendum contra non inducit pendentiam litis, *deciſ.* 9. *lib.* 3. *num.* 12.
Lis actionem temporalem efficit perpetuam, *deciſ.* 3. *lib.* 4. *num.* 7.
Lis, & inſtantia promota per fideicommiſſarium, continuatur, & tranſit in alios quoſcumque ſucceſſivè vocatos, *deciſ.* 54. *lib.* 9. *n.* 25.

Poſt litis conteſtationem non licet uni collitiganti recedere, & retractare in præjudicium alterius cui fuit jus quaſitum, deciſ. 54. lib. 9. n. 25. & dec. 58. n. 17. lib. eodem; ubi quòd eſt neceſſaria effectiva renunciatio litis.
Cedens liti fatetur ſe jus non habere, deciſ. 26. lib. 12. n. 6.
Per lapſum 30. annorum lis, & inſtantia perimitur, deciſ. 2. lib. 13. n. 3.

LITIGIOSI VITIUM.

Alienatio, quæ fit pendente lite, efficit, ut actor poſſit exequutionem facere, etiam contra acquirentem, eo non citato, dec. 40. lib. 10. n. 1.

LITTERÆ APOSTOLICÆ.

Litteris Apoſtolicis, Curiæque Romanæ, ex diſpoſitione Canonum, & legum imperi lium non ſolùm cæremonialis reverentia, ſed etiam effectiva parendi voluntas debetur, deciſ. 2. lib. 3. n. 7.
Executio litterarum Apoſtolicarum debet fieri ab habente juriſdictionem ordinariam, deciſ. 2. lib. 3. n. 9.
Litteræ Apoſtolicæ expeditæ in forma brevis de capienda poſſeſſionem nomine Cameræ, quando ſunt juſtificatæ in iis quę continentur ſub clauſula conſtito, habent paratam executionem, nec ulla alia indigent juſtificatione, deciſ. 1. lib. 12. num. 20.
Quando litterę Apoſtolicę ſunt juſtificatę, non intrat arbitrium pro earum retardatione, ſed ſunt exequendę, deciſ. 2. nu. 2. & deciſ. 8. n 5. & deciſ. 14. n. 1. lib. eodem.
Litterę Apoſtolicę, quoties ſunt juſtificatę, debitam executionem expoſcunt, deciſ. 16. lib. 12. num. 1. deciſ. 17. num. 8. lib. eodem.
Quàndo ſententia lata ſuper executione litterarum Apoſtolicarum eſt injuſta, tunc intrat arbitrium pro retardanda illius executione, deciſ. 16. lib. 12. n. 1.

LITTERÆ CAMBII.

Si litterę cambii redeunt à nundinis proteſtatę, & non ſolutę mandatario, ſive ceſſionario competit regreſſus contra ſcribentem, deciſ. 18. lib. 5. n. 1.
Ac etiam contra fidejuſſorem, deciſ. 18. lib. 5. n. 2.
Litterę cambii plura poſſunt continere mandata, deciſ. 18. lib. 5. n. 7.
Mercatoribus in materia litterarum cambii eſt deferendum, dec. 18. lib. 5. n. 12. & deciſ. 19. n. 2. lib. eodem.
Exceptio non numeratæ pecuniæ an poſſit per ſcribentem litteras cambii opponi, tam contra mandatarium, quàm contra giratarios. Vide deciſ. 18. lib. 5. per totam, ubi pro negativa, quando litteræ ſunt ſcriptæ all' ordine ſenza procura, ipſius mandatarii, & deciſ. 19. pariter per totam, & deciſ. 20. lib. eodem.
Verbum contici præambulam numerationem, ſaltem præſumptivè, contra ſcribentem probat, deciſ. 19. lib. 6. n. 3. & dec. 20. n. 2. lib. eodem.
Verba, e per me ad NN. regulariter important ceſſionem & ſubrogatione giratarii in locum & vicem girantis, deciſ. 19. lib. 5. n. 4.
Decoctio ſi allegetur ad affectum evitandi ſolutionem litterarum cambii, poſt illarum acceptationem ſufficit quælibet rationabilis ſuſpicio letentis decoctionis, ſeu mutationis ſtatus ſcribentis, deciſ. 20. lib. 5. n. 7.
Secus autem ſi allegetur in præjudicium tertii ad effectum impugnandi ceſſionem, ſeu giratam, tamquam peractam à proximè decocturo in fraudem creditorum; hoc enim caſu requiritur decoctionis plena probatio, dec. 20. lib. 5. n. 8.

LOCA MONTIUM.

Loca montium licèt recipiant hypothecam, itaut reſpectu ipſius debitoris poſſit tentari Salvianum; attamen id non procedit, ubi in alium ſunt traslata, deciſ. 5. n. 3. lib. 2.
Amplia etiam ſi probetur, quòd ſint eademmet, quæ per debitorem poſſidebantur, deciſ. 5. lib. 2. n. 4.
Loca montium aliud non recipiunt vinculum, quàm expreſſum in litteris patentibus, deciſ. 5. lib. 2. n. 5.
Prædictæ omnes concluſiones procedunt de ſtricto rigore juris, non autem de æquitate quæ poteſt à judice exerceri, quando alia bona debitoris non reperiantur, permittendo tali caſu, quòd creditor veniat per viam avocationis, deciſ. 5. n. 6. & 7. lib. 2.
Loca montium etiam penes tertium exiſtentia, avocari, & repeti poſſunt, quando vincula ſunt expreſſa in litteris patentibus, cum ſibi imputare debeat emptor, ſi ſciens jus eventuale mere voluit, deciſ. 6. lib. 2. n. 2. & ſeqq.
Etiamſi vinculum appareat in litteris patentibus dicitur dolus commiſſus, quoties venditor ſciebat ſtatim evictionem eventuram: ſed quomodo id veniat intelligendum, dec. 6. lib. 2. num. 5. & 6.
Loca montium inter immobilia reputantur, deciſ. 7. lib. 2. n. 7. & deciſ. 8 n. 9. 13. & 16. & deciſ. 9. n. 3. & deciſ. 10. n. 3. & 11. lib. eodem, & deciſ. 5. n. 22. lib. 4.
Loca montium veniunt in confiſcatione, & pro eis ſolvitur gabella debita ex contractibus ſuper immobilibus, deciſ. 8. lib. 2. n. 14. & deciſ. 10. n. 8. lib. eodem.
Item comprehenduntur ſub ſtatuto excluſivo fœminarum à bonis immobilibus, deciſ. 8. lib. 2. n. 7.
Fructus locorum montium Innocentius XI. reduxit ad tria, dec. 21. lib 4. n. 6.
Loca montium vinculata minùs valent, deciſ. 12. lib. 6. n. 13.
Attergatio locorum montium non eſt neceſſe, ut fiat de licentia theſaurarii, ſed ſufficit ſimplex rogitus ſecretarii montium, deciſ. unica ſuper materia de offic. venal. vacab. n. 1. & per totam fol. 451. tom. 2.
Attergatio non ſolùm poteſt fieri in tergo litterarum patentium, ſed etiam in Broliardo & Regeſtris Secretariæ, d. dec. unica, num. 5.
Creditor attergatarius locorum montium præfertur ſuper eiſdem aliis creditoribus anterioribus, dicta deciſ. unica, per totam.
Reſtitutionem pretii locorum montium vacabilium alienorum non poteſt quis evitare eo ſub prætextu, quòd ille, in cujus faciem cantabant, mortuus ſit, ideòque quòd ſi diſtracta non eſſent, tamen fuiſſent amiſſa, quando in alienatione promiſit, vel illa redimere, vel reemere, nam cum huic obligationi non ſatisfecerit, ſemper remanet debitor pretii, dec. 45. lib. 9. n. 17.
Conſtitutio Innocentii XII. mandans, quod officia, & loca montium vacabilia ampliùs non vacent per aſſumptionem ad Cardinalatum, habetur tom. 2. fol. 441.
Conſtitutio Innocentii XI. continens proviſiones ordinationes, & taxas pro recta montium Romanæ Curiæ adminiſtratione, habetur tom. 2. fol. 442.

LOCATIO, ET LOCATOR.

Si locationis contractus vel à principio, vel ex poſt detegatur læſivus, ad juſtitiæ terminos reduci debet, dec. 22. lib. 4. n. 1.
Locator locans prædium, ſeu tenutam ad corpus, & non ad menſuram, non tenetur rigoroſè manutenere conductorem in in parvo ſpatio diminuto ab aliqua ſervitute, dec. 33. lib. 4. num. 10.
Locator non præſumitur velle locarę jus, quod in re locata non habebat, dec. 33. lib. 4. n. 11.
Locatori competit via executiva pro penſionibus, tam de jure, quàm vigore ſtatuti urbis, deciſ. 33. n. 13. & 14. lib. 4.
Locator non tenetur manutenere conductorem à libertate ſervitutis, quam non promiſit, deciſ. 34. lib. 4. n. 11.

LOCUPLETATIO.

Non congruit, ut quis cum aliena jactura locupletior fiat, dec. 16. lib. 6. n. 8. & deciſ. 15. n. 6. lib. eodem, & deciſ. 33. lib. 7. n. 7. & deciſ. 12. lib. 4. n. 12.

LUCRUM DOTALE.

Vide Dos quoad lucrum.

M

MAGISTRATUS.

MAgiſtratus nequit futuras ſucceſſiones concedere com ſint reſervatæ ſupremis principibus, deciſ. 2. lib. 2. n. 1.
Decuriones, ſimileſque magiſtratus nequeunt peragere ea, quæ ſucceſſoribus præjudicant, ibid. n. 2.
Inter pares magiſtratus non datur imperium, ibidem, numer. 4.
Prorex Neapoli, Magnus Magiſter Religiónis Hieroſolymitanæ, cæterique omnis magiſtratus, qui jus ſupremi imperii non habent, nequeunt ſuam auctoritatem in futuris exercere, ibid. num. 5. & ſeqq.

MAJORATUS.

Quando majoratus eſt linealis, tunc in eo primò ſpectatur linea, ſecundò gradus, tertiò ſexus, & quartò ætas, deciſ. 1. lib. 10. n. 1.
Ideòque ille qui eſt de linea, in qua majoratus reperitur, præfertur cæteris, licèt ſit etate minor, deciſ. 1. lib. 10. n. 2. & deciſ. 3. n. 2. & deciſ. 51. n. 18. lib. eodem.
Et donec extat aliquis de hac linea; non poteſt fieri tranſitus ad alias, dec. 1. lib. 10. n. 3.
Prædicta tamen procedunt, quando ſumus in progreſſu & continuatione lineæ, & inter deſcendentes illius, in quo ſucceſſio fuit radicata, deciſ. 1. lib. 10. n 4.
Vel quando verſamur in vocatione primogeniti alicujus tertiæ perſonæ, vel lineæ, quo caſu jus primogeniale in ipſa hora nativitatis radicatur in perſona primogeniti, itaut ſi hic decedat, antequam aperiatur ſucceſſio tamen admittuntur ejus deſcendentes, non ſecus ac ipſe ſucceſſiſſet, deciſ. 1. lib. 10. n. 4. & deciſ. 3. num. 6. lib. eòdem.
Secus autem, quando extincta linea poſſeſſoris perneceſſe fieri debet tranſitus ad aliam, in cujus initio teſtator nullum habuit reſpectum ad certam perſonam, ſed indeterminatè vocavit maſculum proximiorem ultimi poſſeſſoris ætate majorem; nam hoc caſu dicitur reſpexiſſe non ad tempus nativitatis, ſed ad illud apertæ ſucceſſionis, deciſ. 1. lib. 10. n. 5. & deciſ. 3. n. 7. lib. eodem.
Ideòque nullum quæritur jus illi qui primò natus eſt, ante tamen eventum conditionis, ſed ſolùm ſpectatur quiſnam de tempore aperti fideicommiſſi ſit ętate major, deciſ. 1. lib. 10. num. 6. & 8.
Et primogenitus, qui jam prædeceſſit, non dicitur in hac ſubſtitutione comprehenſus, deciſ. 1. lib. 10. n. 7. & 10.
Nec tranſmittere potuit in ſuos deſcendentes jus quod in ipſo radicatum non fuit, deciſ. 1. lib. 10. n. 9.
Etiam in majoratu lineali, quando ingreſſus in una linea non eſt legitimus ſed vitioſus, & uſurpativus, tunc poteſt ſemper major natus, ad quem, ſucceſſio ſpectat lineam intruſam expellere, deciſ. 3. lib. 10. n. 2.
In majoratibus facti, ſeu ſaltuariis, attenditur ſola prærogativa ætatis, non curato de linea, aut gradu, deciſ. 2. lib. 10. n. 1. & deciſ. 3. n. 1. & deciſ. 4. n. 6. & deciſ. 5. num. 5. & 8. lib. eodem.
Si majoratus ſit partim linearis, & partim ſaltuarius, tunc attenditur prærogativa ætatis intra ſferam ejuſdem lineæ, deciſ. 2. lib. 10. num. 2.
Excluditur autem qualitas linearis, ſi teſtator reſpectum habuit ad totam familiam contentivam in ſua latitudine, dec. 2. lib. 10. n. 2. & 5.
Si teſtator intra lineam deſcendentem prætulit quandoque majorem natu juniori, & filio poſſeſſoris, exindè arguitur, quòd multò magis ſaltuarium majoratum voluerit, quando inter collaterales majorem natu abſolutè vocavit, deciſ. 2. lib. 10. num. 6.
Obſervantia multùm facit ad demonſtrandum, quòd majoratus ſit ſaltuarius, deciſ. 2. lib. 10. num. 7. & deciſ. 5. n. 23. lib. eodem.
Si teſtator, vocavit ſeniorem, ætas, & non proximitas attenditur, deciſ 4. lib. 10. n. 4.
Si teſtator vocavit ſeniorem non attenta proximitate, quando agebatur de linea hæredis magis dilecti, præſumitur, quòd id multò magis voluerit in linea hæredis minus dilecti, dec. 4. lib. 10. n. 5.
In majoratu ſaltuario non attenditur ingreſſus, vel progreſſus lineæ, ſed ſenioritas, deciſ. 4. lib. 10. n. 7.
Si teſtator ordinem veræ, & regularis primogenituræ voluit, ut ſervaretur tantùm in progreſſu lineæ ſenioris jam admiſſi, & hac extincta vocavit iterum ſeniorem, intelligitur de ſeniore habito reſpectu ad omnes lineas univerſaliter vocatas; non autem illam, quæ ſit proximior ultimo defuncto, deciſ. 4. lib. 10. n. 7. & ſeqq. & deciſ. 5. n. 10. lib. eodem.
Majoratus poteſt eſſe mixtus, ſcilicèt ſaltuarius in ingreſſu, & regularis in progreſſu, quando talis dicatur, deciſ. 5. lib. 10. num. 4.
Si vocatio primogeniti ſit facta cum qualitate filiationis, ſignum evidens, quòd ordo primogenituræ eſt ſervandus in linea recta tantùm, non in traſverſali, cui qualitas filiationis non convenit, deciſ. 5. lib. 10. n. 10. & 11.
Succeſſio in majoratu debetur ei, qui habet qualitates à teſtatore præſcriptas, deciſ. 4. lib. 10. n. 1.
Ad dignoſcendum, quodnam genus majoratus fuerit à teſtatore inſtitutum, attentè illius voluntas eſt obſervanda, deciſ. 5. lib. 10. num. 12.
Idem eſt, quòd vocatio ſenioris legatur expreſsè repetita in ulteriori progreſſu, ac quòd eadem fuerit per teſtatorem ordinata cum verbis collectivis, & denotantibus ſucceſſivitatem, & perpetuitatem, deciſ. 5. lib. 10. num. 6.
Quando teſtator diſcretivè terminum ſenioris, & alterum primogeniti adhibuerit ſignum evidens, quòd ea non habuit pro ſynonymis, deciſ. 5. lib. 10. num. 12.
Teſtator dicitur voluiſſe conſtituere mejoratum facti, etiam in progreſſu lineæ, ſi de tempore conditi teſtamenti talis linea habebat alias lineas ſubalternas, & teſtator abſque prædilectione alicujus vocavit indefinitè ſeniorem de linea vniverſaliter contemplata, deciſ. 5. lib. 10. num. 14.
Teſtator ſi voluit majoratum facti in ingreſſu, cenſetur quoque voluiſſe in progſeſſu, dec. 5. lib. 10. num. 15.
Majoratus facti cenſentur conſtitutus, ſi materno idiomate fuerit vocatus, il più vecchio, deciſ. 5. lib. 10. num. 16.
Si teſtator, ubi voluit ſervandam eſſe proximitatem gradus, clarè explicavit, & in alio caſu talem explicationem omiſit, inde arguitur, quòd diverſimodè in uno, quàm in alio caſu, diſponere voluerit, deciſ. 5. lib. 10. num. 18.
Succeſsio per ſaltum dicitur odioſa, exorbitans à jure, deciſ. 5. lib. 10. num. 19.
Ideòque præſumitur ſemper, quòd fuerit inſtitutus majoratus regularis, non ſaltuarius, deciſ. 5. lib. 10. num. 20.
Prædicta procedunt in majoratum verè irregulari ſecus in mixto, in quo nulla conſideratur ratio odioſitatis, deciſ. 5. lib. 10. num. 21. & 23.
Et in hac materia non eſt quærendum, quid teſtator facere debuiſſet, ſed id quod fecit, deciſ. 5. lib. 10. nu. 22.
Quando teſtator fuit tranſverſalis, multò faciliùs credendum, quod voluerit majoratum ſaltuarium, deciſ. 5. lib. 10. num. 23.

MANDATUM.

Mandatum conſumptum, & adimpletum in totum fit irrevocabile, deciſ. 18. lib. 5. num. 8. & 9.
Contrahens cum adjecto, vel procuratore alio mandante, non dicitur cum adjecto, & procuratore negotium feciſſe, ſed cum ipſo mandante, dec 18. lib. 5. nu. 10. & dec. 19. nu. 1. & dec. 20 nu. 3. lib. eodem.
Mandati revocatio facta re non integra non ſuffragatur, dec. 18. lib. 5. nu. 11. & dec. 19 lib 5. nu. 5.
Ex ſtatus deterioratione oritur revocatio mandati, deciſ. 19. lib. 5. num. 8.
Mandatum ad nominandum ſecuta nominatione efficitur irrevocabile, dec. 20. lib. 5. num. 4.
Decoctio mandantis facit expirare mandatum, deciſ. 20. lib. 5. num. 6.
Quando mandatum eſt validum, & juſtum, tunc ejus executio retardari non debet, dec. 34. lib. 5. nu. 1. & 2. & deciſ. 35. num. 1. lib. eodem, & dec. 12. nu. 1. lib. 7.
Mandatum procuræ poteſt elici etiam ex pluribus conjecturis ſimul unitis, deciſ. 46. lib. 5. num. 35.
Mandatum procuræ, etiam ubi requiritur expreſſum, ſuppletur ex actibus illud inducentibus, deciſ. 47. lib. 5. num. 7.
Mandatum per appellationem interpoſitam remanet inexequibile, dec. 14. lib. 6. num. 4.
Mandatum ſpeciale requiritur in præiudicalibus, deciſ. 24. lib. 6. num. 4.
Mandatum relaxatum contra non obligatum non eſt exequendum, deciſ. 26. lib. 6. nu. 2.
Mandatum habens relationem ad acta, cenſetur expeditum eodem nomine, & ex eodem iure ex quo fuit in actis petitum, deciſ. 55. lib. 6. nu. 6. & deciſ. 32. lib. 7. nu. 9.
Licèt cohæres non fuerit citatus, non poteſt mandatum dici nullum, quando iſtud fuit conceſſum favore hæreditatis, dec. 12. lib. 7. num. 2.
Si mandatum non concedet cum decreto, & ab iſto diſcrepet, id præſumitur provenire ex errore notarii, deciſ. 31. lib. 7. num. 19.
Secus autem ſi mandatum poſsit cum decreto compati, & ſit magis ſpeciale, & reſtrictum, quia reſtrictio, & ſpecificatio tribuenda eſt iudici, deciſ. 31. lib. 7. nu. 20.
Mandatum expeditum cum relatione ad iura, de quibus in actis intelligitur de iuribus in eo iudicio productis, non de aliis, deciſ. 31. lib. 7. nu. 21.
Mandata iudicis ſunt ſtrictè interpretanda, itaut includant tantùm id quod ex eis perneceſsè infertur, deciſ. 32. lib. 7. num. 3.